DAVID SQUIRE & MARGARET CROWTHER

NGUYỄN MINH TIẾN biên dịch

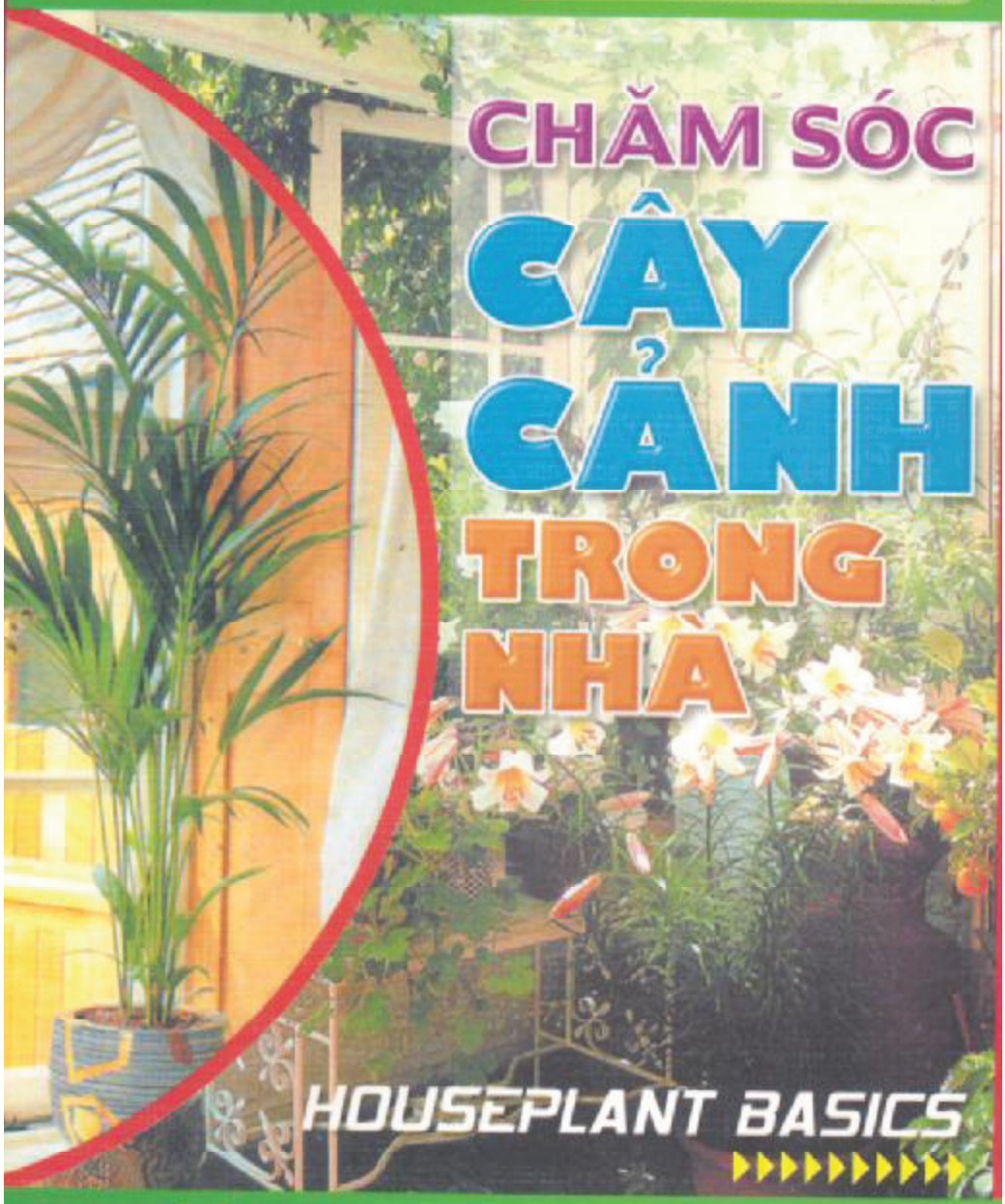

CHĂM SÓC CÂY CẢNH TRONG NHÀ

HOUSEPLANT BASICS

NHÀ XUẤT BẢN TỔNG HỢP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

DAVID SQUIRE & MARGARET CROWTHER
NGUYỄN MINH TIẾN biên dịch

CHĂM SÓC CÂY CẢNH TRONG NHÀ

HOUSEPLANT BASICS

- CHỌN
- CHĂM SÓC
- NHÂN GIỐNG

Nhà kính cho phép tạo ra một khu vườn trong nhà với những cây xanh và dương xỉ.

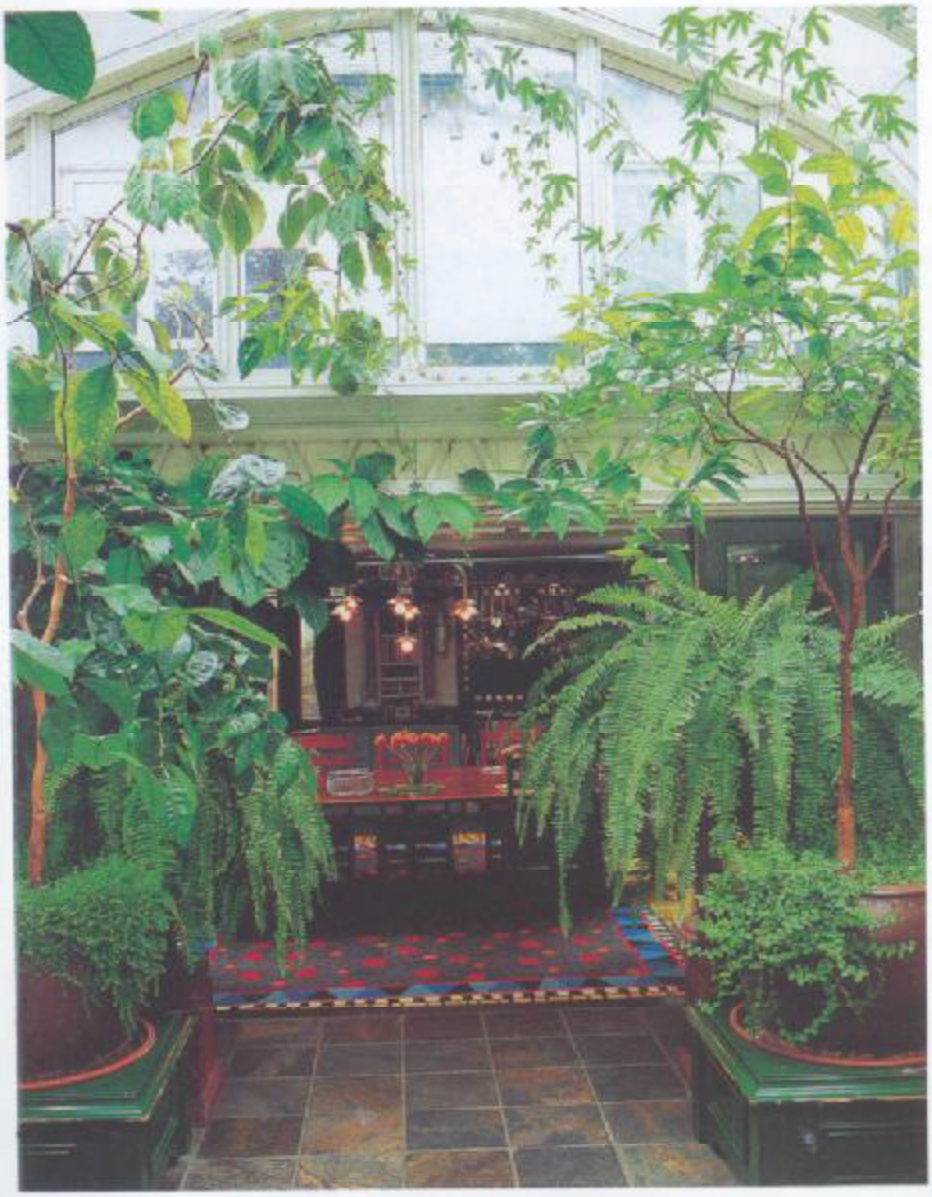

DẪN NHẬP

Ngôi nhà của bạn sẽ chưa thật sự được xem là hoàn chỉnh nếu chưa có cây xanh. Cho dù cây xanh đó là những yếu tố được thêm vào như các chậu kiểng thay đổi theo từng mùa, hoặc gắn bó thân thiết như là những cây trồng cố định lâu năm ở một vị trí nào đó, chúng đều giúp mang lại sự sống cho căn nhà của bạn.

Chúng ta không biết là cây xanh có thể lắng nghe những lời trò chuyện hay không, nhưng chắc chắn là chúng sẽ đáp ứng với một sự chăm sóc tốt. Nếu bạn muốn cây trồng của bạn phát triển tốt, bạn phải biết rõ về những điều kiện mà những loại cây tương tự như chúng đã phát triển ở nơi hoang dã, và cố gắng đáp ứng đúng những nhu cầu về phân bón, ánh sáng, nước tưới, độ ẩm và nhiệt độ trong cả mùa mưa cũng như mùa khô, lượng phân bón cần thiết vào những thời điểm khác nhau trong năm, và bất cứ nhu cầu nào khác mà chúng cần đến. Để đáp lại, chúng sẽ phát triển tốt, có dáng đẹp, mọc lá khỏe và cho những bông hoa xinh đẹp. Chắc chắn là chúng ta sẽ luôn cảm thấy tốt hơn khi có sự hiện diện của cây xanh trong ngôi nhà của mình.

Việc chọn lựa cây trồng cũng cần phải thận trọng như khi chọn mua bất cứ món gì trong nhà. Cây trồng cần phải thích hợp với khung cảnh bao quanh, cũng như tự nó phải tạo ra được một dáng vẻ hấp dẫn. Điều cần thiết là nên chọn mua những cây khỏe mạnh có thể sống được lâu. Mua một cây rẻ tiền để rồi sẽ chết trong vài tuần sau đó là một sự hoang phí tiền bạc.

Kiểm tra kỹ trước khi mua và loại bỏ những cây có rễ mọc đâm ra khỏi các lỗ thoát nước, những cây có lá héo rũ, những cây có dấu hiệu sâu bệnh, và những cây có rêu nhớt bao phủ trên mặt đất trồng hay bên ngoài chậu. Ngoài ra cũng nên tránh đừng chọn những cây bày bên ngoài trời dưới ánh nắng gắt.

Điều quan trọng là phải mang cây về nhà một cách nhanh chóng và an toàn, cũng như làm cho chúng thích nghi với điều kiện trong nhà. Phải đảm bảo che mát cho cây để giảm bớt sự thương tổn khi vận chuyển. Khi đưa cây về nhà, đặt cây đứng thẳng ở một nơi râm mát, không có ánh nắng gắt trong khoảng một tuần. Tưới nước cho cây. Nếu có một vài búp non hay lá rơi rụng cũng đừng lo lắng, vì có thể là cây đang trở mình. Trong giai đoạn đầu tiên này, cần theo dõi thường xuyên để đảm bảo cây không bị nhiễm sâu bệnh.

Khoảng đất trống có ánh nắng cung cấp một không gian rộng và các điều kiện nhiệt độ, ánh sáng khác nhau, cho phép nhiều loại cây trồng có thể cùng phát triển tốt.

CHĂM SÓC CÂY CẢNH

Hầu hết cây trồng trong nhà cho chúng ta những hoa lá xinh đẹp trong nhiều năm mà không đòi hỏi nhiều ngoài những nhu cầu thiết yếu về nước tưới, phân bón và ánh sáng. Những chăm sóc thường xuyên không mất nhiều thời gian lắm, nhưng sự quan tâm của bạn chắc chắn sẽ được đền đáp xứng đáng.

Việc tưới nước đều đặn tất nhiên là một nhu cầu sống còn cho cây trồng. Nên chọn loại thùng tưới có vòi dài để dễ tưới hơn. Bạn cũng cần một bình phun sương mù để có thể thường xuyên tạo độ ẩm cho một số loại cây nhất định. Đặt cây trồng bên trên khay hoặc chậu nước chứa những viên đá cuội cũng là một cách rất tốt để tạo độ ẩm thường xuyên.

Giữ cho dáng vẻ cây trồng luôn xinh đẹp bằng cách cắt bỏ những hoa đã tàn héo với lưỡi kéo thật sắc bén để tránh làm dập vết cắt. Loại bỏ những phần mọc thừa ra để giữ cho cây có dạng xanh tốt rậm rạp hoặc theo đúng hình dáng mong muốn. Với những cây có lá đẹp, lau sạch lá bằng vải mềm nhúng nước ấm. Chú ý quan sát để phát hiện kịp thời các loại sâu bệnh và điều trị ngay.

Khi một cây trồng trong chậu phát triển bộ rễ đến mức đầy chặt trong chậu, cần phải chuyển sang một chậu khác lớn hơn. Nếu bạn để nguyên, sự phát triển của cây sẽ chựng lại và vẻ đẹp của cây sẽ bị hủy hoại. Thay chậu mới sẽ giúp cây có thêm nhiều dinh dưỡng và đủ chỗ để phát triển bộ rễ. Điều này cũng giúp cho cây có dáng cân đối và đứng vững hơn, vì khi thân cây lớn hơn nó cũng cần một cái chậu lớn hơn để không dễ ngã. Mỗi lần thay chậu chỉ nên chọn một chậu mới lớn hơn đôi chút, nhất là khi cây còn non

Màu hoa hồng và đỏ tạo thêm vẻ ấm áp cho một chậu cây trồng kết hợp nhiều loại lá xanh khác nhau.

trẻ. Với một chậu mới quá lớn, bộ rễ cây sẽ bị bao quanh bởi nhiều phần đất thừa và dễ bị úng nước. Những loại cây lớn thường không thay chậu được mà phải áp dụng phương pháp thay đất mặt.

Dấu hiệu rõ ràng nhất cho thấy cây trồng cần được thay chậu là khi rễ cây mọc ra khỏi đáy chậu qua các lỗ thoát nước. Những dấu hiệu khó thấy hơn là khi cây không còn phát triển tốt và suy yếu vì thiếu dinh dưỡng. Những lá mới ngày càng nhỏ hơn, trong khi những lá già thường nhạt màu hoặc úa vàng. Những chậu hoa sẽ nở ít hoa hơn, và lá nhạt màu ở khoảng giữa các gân lá. Lá cũng thường héo rũ xuống vì thiếu độ ẩm.

Một cây trồng khỏe mạnh sẽ nhanh chóng hồi phục sau khi được thay chậu, mọc ra những chồi non và lá mới với màu sáng đẹp. Sau khi thay chậu, nên đặt cây ở nơi râm mát cho đến khi cây bắt đầu phát triển trở lại. Có thể thấy được điều này qua sự phát triển của những chồi non. Trước đó, việc giữ cây ở nơi râm mát không có ánh nắng gắt sẽ đảm bảo giảm bớt nhu cầu nước. Những loại cây có lá nhiều màu cần được đặt nơi có đủ ánh sáng để chúng giữ được màu lá đẹp, nhưng cần tránh ánh nắng trực tiếp. Những cây trồng có lá một màu và dáng cân đối cần được thay đổi vị trí, xoay chậu cây một góc 90° mỗi tuần nhiều lần để đảm bảo duy trì sự cân đối cho tán cây. Nếu bạn không làm như vậy, lá cây có khuynh hướng vươn đến nơi có ánh sáng nhiều hơn và sẽ làm thay đổi dáng cây. Để việc xoay chậu được dễ dàng, nên đặt chậu trên một đế chậu có màu sắc và hình dáng thích hợp.

CÁC LOẠI CÂY CẢNH

Các loại cây cảnh rất đa dạng, có thể gồm đủ các hình dáng và kích cỡ. Chúng có thể mọc nhanh hay chậm, có đời sống lâu dài hay ngắn ngủi, được chọn trồng nhờ tán lá xinh đẹp hay chủ yếu dựa vào vẻ đẹp của hoa. Thường thì người ta phân loại cây cảnh theo hình dáng để dễ sắp xếp, bố trí vào những nơi thích hợp. Những loại cây thân bụi có kích thước từ rất nhỏ cho đến rất lớn có thể được dùng trang trí trên bàn, ngoài cửa sổ hoặc xếp lại thành cụm. Các loại dây leo hoặc thân bò có thể được trồng trong các giỏ treo và uốn theo hình dáng thích hợp trên các vách ngăn, hoặc cho bò lên những cây sườn dựng nơi chân tường vươn lên các cửa sổ cao, hoặc cũng có thể cho bò lên những cây sườn uốn cong nơi các cửa sổ. Ngoài ra còn có rất nhiều loại cây cảnh khác, từ

Chậu cúc tím này nở hoa gần như quanh năm, và mỗi đợt hoa kéo dài khoảng một tháng.

các loại dương xỉ lá to được trồng trong chậu cho đến các loại dây leo có bộ rễ nằm ngoài không khí,...

Hầu hết cây cảnh được chọn trồng chủ yếu rơi vào một trong hai nhóm: có tán lá đẹp hoặc có hoa đẹp. Tuy nhiên, có khá nhiều những chọn lựa khác nhau trong phạm vi hai nhóm này: loại nở hoa theo mùa hoặc nở hoa quanh năm, loại hoa có hoặc không có hương thơm, loại cây thân bò hoặc thân bụi, loại cây có lá sậm màu và nở hoa nổi bật hay loại cây có lá nhiều màu sắc đẹp như hoa, loại cây thích hợp trồng trong nhà kính hoặc nơi có ánh nắng và loại cây để trồng nơi râm mát... Mỗi một loại cây có những nhu cầu khác nhau, như cây họ cau dừa, họ dương xỉ, họ dứa, họ xương rồng... đều có những nét đặc biệt của riêng mình. Ngoài ra còn có những loại cây cho trái có màu sắc xinh đẹp, và nhiều loại hoa đẹp có thể trồng trong những chậu tròn treo trong nhà.

CHỌN VỊ TRÍ VÀ SẮP XẾP CÂY CẢNH

Sau khi mang cây về nhà và làm cho cây quen thuộc với môi trường mới, đã đến lúc bạn cần phải chọn một nơi thích hợp để đặt cây cố định lâu dài.

CHỌN MỘT VỊ TRÍ

Cây cảnh dùng trang trí trong nhà cần được quan tâm đến các yếu tố như ánh sáng, nhiệt độ và độ ẩm. Phòng khách, phòng ăn và phòng ngủ là những nơi yên tĩnh và thường có nhiệt độ ổn định, ít khi bị quá khô. Trong phòng khách và phòng ăn, cây

Những loại cây lá xanh có kích thước lớn nhỏ khác nhau có thể được sắp xếp bên nhau để tạo nét hòa hợp độc đáo.

cảnh có thể được xếp thành cụm trên sàn nhà hoặc gần nơi cửa sổ, thậm chí là trên bàn. Những loại cây cảnh trong chậu rất lớn có thể tạo ra được một tiêu điểm gây sự chú ý. Phòng ngủ thường có nhiệt độ thấp hơn, thích hợp với các loại cây họ dương xỉ, họ đỗ quyên, họ anh thảo...

Nhà bếp là nơi khó chịu nhất cho các loại cây cảnh. Với nhiệt độ thay đổi và là nơi diễn ra nhiều hoạt động, việc đặt cây cảnh trong nhà bếp rất khó khăn. Tuy nhiên, nếu muốn bạn vẫn có thể chọn những loại cây rẻ tiền và dễ tính, có sức chịu đựng cao. Những vị trí thích hợp ở nơi đây thường là treo trên tường hoặc gần nơi cửa sổ.

Phòng lớn và các hành lang nơi có nhiều người đi lại thường ít ánh sáng và có độ ẩm thấp, và thậm chí cây cảnh có thể làm vướng lối đi nên dễ bị ngã đổ nếu không được đặt một cách vững chãi. Để trang trí những nơi này nên chọn vị trí các góc xa. Tuy nhiên, các loại dây leo có thể trồng trong các giỏ treo và một chậu cây xanh đặt trên bàn lớn có thể tạo ra không khí thân mật chào đón khách.

Nhiều loại hoa có hương thơm, ngay cả khi mùi hương của chúng ít được biết đến, như các loại hoa anh

Cây họ dương xỉ rất cần độ ẩm cao và thích hợp để trưng bày trong phòng tắm.

thảo, hoa thủy tiên vàng, hoa báo xuân... Ngược lại, một số loại hoa nổi tiếng về hương thơm nhưng lại có những biến thể cùng loại không có hương thơm. Vì thế, tốt nhất là sử dụng khứu giác của bạn để xác định.

Những loại hoa có hương mạnh như hoa lan dạ hương, hoa nhài... cần phải thận trọng trong việc chọn vị trí để đặt. Tuy hầu hết mọi người đều thích hương thơm nhẹ của hoa trong phòng ngủ, nhưng một số người thấy khó chịu với mùi hương hoa quá mạnh. Tương tự, những loại hoa có hương mạnh không thích hợp cho một nhà bếp hay phòng khách nhỏ, trong khi loại hoa nhài nở đêm lại rất tuyệt cho phòng khách. Những loại hoa có hương thơm được đặt trong phòng lớn có thể tạo hương thơm cho cả ngôi nhà.

Loại hoa tím A-rập này tỏa hương thơm nhẹ và rất lý tưởng để đặt trong một phòng ngủ xinh đẹp.

SẮP XẾP CÂY CẢNH

Có nhiều cách để sắp xếp, bố trí cây cảnh. Cách đơn giản nhất là đặt riêng từng chậu cảnh ở nơi có điều kiện ánh sáng thích hợp, thường là gần cửa sổ. Nhưng cây cảnh thường được tăng thêm vẻ đẹp cũng như

phát triển tốt hơn khi được sắp xếp thành từng cụm gần nhau.

Cây cảnh có thể được xếp thành cụm phô bày cả chậu trồng, hoặc cũng có thể được sắp xếp che giấu phần chậu bên dưới đi, hoặc có thể được trồng canh nhau trong một thùng chứa lớn để tạo ra một kiểu vườn trong nhà.

Một số cây cảnh đòi hỏi phải được sắp xếp theo cách thích hợp với chúng. Những cây lớn đòi hỏi một chậu trồng lớn tương xứng, mặc dù chúng không nhất thiết phải được trưng bày riêng lẻ. Sự kết hợp hài hòa của một nhóm cây cảnh có thể được tăng thêm vẻ đẹp bằng một tấm gương lớn để vẻ đẹp ấy có thể được nhìn thấy từ nhiều hướng.

Các loại dây leo nhất thiết phải có được không gian phát triển, và cách trồng trong các giỏ treo là rất thích hợp. Những dây leo loại nhỏ có thể cho bò lên những cây sườn uốn cong qua cửa sổ, và những loại dây bò phát triển mạnh hơn có thể cho bò lên các tấm lưới thép để tạo thành vách ngăn ở nơi thích hợp.

CHẬU TRỒNG VÀ ĐẤT TRỒNG

Hầu hết cây cảnh được bán trong các túi nhựa dẻo với lượng phân bón

Kiểu chậu kính xinh đẹp này là một chậu trồng lý tưởng cho những loại cây rậm lá.

trong đất trồng đủ để cây sống trong nhiều tháng. Tuy nhiên, hình dáng của những túi nhựa dẻo không được hấp dẫn cho lắm, và bạn có thể sẽ muốn cho vào trong một cái chậu xinh xắn hơn. Hơn thế nữa, nếu cây trồng của bạn sống được qua khỏi năm đầu tiên, bạn cần thiết phải chuyển sang một chậu khác với lượng đất mới đầy đủ dinh dưỡng hơn.

CHẬU TRỒNG

Đường kính ở phần rộng nhất của các loại chậu trồng phổ biến có thể thay đổi từ khoảng 3,5 cm cho đến 38 cm. Bốn cỡ chậu thích hợp với hầu hết các loại cây cảnh là 6 cm, 8 cm, 13 cm và 18 cm, nhưng những cây cảnh lớn để đứng vững trên nền đất có thể cần đến cỡ chậu

có đường kính rộng tới 25 cm. Có nhiều loại chân đế khác nhau có thể dùng để đặt các chậu cảnh lên đó.

Chậu đất nung là loại chậu thường dùng nhất từ trước đến nay để trồng cây cảnh. Chúng có thể đặt vững vàng trên mặt đất và có màu sắc hòa hợp với hầu hết các loại hoa, lá. Chậu đất nung có độ thấm nước tự nhiên, cho phép lượng nước thừa có thể thấm ra bên ngoài chậu, và các loại muối độc cũng có thể thoát ra theo đường này. Tuy nhiên, với một số cây trồng đặc biệt cần trồng trên đất trộn than bùn, các loại chậu plastic đôi khi được ưa chuộng hơn. Nhưng vì chậu plastic không thoát nước ra ngoài được, nên cần thiết phải lưu ý không tưới quá nhiều nước.

Tuy nhiên, bất cứ vật chứa thích hợp nào cũng có thể được sử dụng để làm chậu trồng cây cảnh. Những bình trà cũ, hộp chứa, thùng dầu... ngay cả là các hộp bằng gỗ đều có thể được dùng một cách sáng tạo để tạo ra những dáng vẻ độc đáo, khác lạ. Các chậu plastic có thể được sơn màu thích hợp, trong khi một số chậu khác có thể được bọc giấy màu, và các giỏ treo có thể được phun sơn. Những mẩu gỗ có thể được sử dụng cho vào bên trong chậu để nâng thêm độ cao của cây. Với các loại hộp kim loại hay thùng chứa làm bằng các vật liệu dễ hư hỏng khi thấm nước, nên dùng như các chân đế để đặt chậu lên tốt hơn là trực tiếp trồng cây vào đó.

Các chậu trồng đặc biệt sử dụng các loại thùng chứa hay hộp nguyên liệu vốn không được làm ra cho mục đích trồng cây cần được tính toán kỹ, vì chúng thường không có các lỗ thoát nước thích hợp. Bên dưới đáy chậu nên xếp một lớp viên đất sét để hút ẩm và giúp thoát nước nhanh. Trộn lẫn một ít than vụn vào trong chậu cũng giúp giữ cho môi trường của đất trồng được tốt hơn.

Chậu trồng luôn đóng vai trò quan trọng trong việc làm tăng vẻ đẹp của cây. Sự kết hợp trang trí bằng cái lồng chim này làm tăng vẻ hấp dẫn đặc biệt cho một chậu hoa đơn giản.

ĐẤT TRỒNG

Cách pha trộn đất trồng không có than bùn ngày càng được ưa chuộng hơn vì nó không làm cho nhiều loại cây trồng thoái hóa theo thời gian. Thành phần chính khi pha trộn đất trồng thường là xơ dừa, được lấy ra từ vỏ dừa khô.

Trước đây những người làm vườn vẫn thường dùng các loại đất trồng được trộn từ than bùn hay đất màu, nhưng đất trồng được pha trộn với xơ dừa là một loại nguyên liệu mới rất đáng được thử nghiệm. Nhiều tính chất quan trọng vẫn đạt được với loại nguyên liệu này, chẳng hạn như tính chất giữ ẩm và tạo sự thoáng khí. Sau khi được thay ra từ chậu, đất trồng cũ có thể dùng để phủ gốc cho cây trong vườn. Trong tương lai, các nguyên liệu như mạt cưa, vỏ cây, sợi gỗ rất có thể sẽ được sản xuất.

Đất trồng là chỗ dựa quan trọng cho cây, cung cấp dinh dưỡng, độ ẩm và cả không khí cho bộ rễ. Đất lấy từ trong vườn thường không thích hợp vì phẩm chất không ổn định, có thể thay đổi khác nhau rất nhiều. Ngoài ra, đất vườn thường ít thoát nước, chứa nhiều hạt cỏ dại và các mầm sâu bệnh. Vì thế, nên sử dụng các loại đất trồng được pha trộn đặc biệt cho mục đích trồng cây cảnh. Có hai cách pha trộn đất trồng khác nhau.

Một loại đất trồng được pha trộn với thành phần chính cũng là đất tự nhiên, nhưng là lớp đất mặt và được chọn ở nơi có độ phì cao, trộn thêm than bùn, cát và phân bón. Cách pha trộn này thích hợp với hầu hết các loại cây trồng, có độ nặng hơn và tạo chỗ đứng vững chắc cho các loại cây lớn. Thêm vào đó, loại đất này không quá mau khô và đồng thời còn có chứa nhiều khoáng chất vi lượng.

Cách pha trộn đất trồng thứ hai với thành phần chính là than bùn thường cho chất lượng ổn định hơn, nhưng đất dễ bị khô kiệt nhanh hơn và khó làm ẩm trở lại. Loại đất trồng này có trọng lượng nhẹ hơn nên thuận tiện cho việc vận chuyển, nhưng có hàm lượng chất dinh dưỡng nghèo nàn hơn. Khi cần phải cất giữ qua một thời gian, than bùn có khuynh hướng đóng cục lại, vì thế cần được tán nhỏ ra và trộn đều lại trước khi sử dụng.

TƯỚI NƯỚC

Không có nước, cây trồng sẽ nhanh chóng khô héo. Nhưng cây cũng có thể chết khi tưới quá nhiều nước, vì đất trồng nhão ra thành bùn

Loại hoa tím châu Phi này cần được đặt ở nơi nhiều ánh nắng và có thể phô bày được những bông hoa xinh đẹp của nó. Những lá già úa cần phải được loại bỏ ngay khi vừa xuất hiện, và nước phải được tưới thẳng vào gốc mà không được làm ướt lá cây.

và không còn chứa được không khí trong đó. Rễ cây sẽ chết ngộp vì thiếu không khí. Vì thế, mục đích của việc tưới nước là cung cấp cho cây trồng vừa đủ lượng nước cần thiết. Vào mùa khô tất nhiên cây trồng sẽ cần nhiều nước hơn là trong mùa mưa.

CUNG CẤP NƯỚC CHO CÂY CẢNH

Cách cung cấp nước cho cây cảnh được ưa chuộng nhất là tưới chậm bằng một thùng tưới. Mỗi lần tưới, nước được tưới tràn khỏi mép chậu. Một phương pháp thay thế khác là đặt chậu cần tưới vào một thùng chứa nước cho đến khi nước ngấm đủ vào chậu qua các lỗ thoát nước ở đáy chậu. Sau đó lấy chậu cảnh ra và để cho lượng nước thừa tự rút đi. Một số loại dây leo cần được tưới bằng cách phun nước ướt lá, trong khi một số cây cảnh khác được tưới bằng cách ngâm hẳn bộ rễ của chúng trong nước.

NHỮNG LÚC VẮNG NHÀ

Cây cảnh cần được chăm sóc thận trọng quanh năm, và nếu bạn cần phải đi vắng trong khoảng một tuần hoặc lâu hơn, việc tưới nước cho cây cảnh có thể trở thành vấn đề. Thừa hoặc thiếu nước đều có thể làm cho cây phát triển không tốt hoặc thậm chí có thể chết, và tốt hơn bạn nên áp dụng những biện pháp tự động thay vì là tin cậy vào những người hàng xóm trong khi vắng nhà.

Những cây lớn nên đặt vào nơi râm mát. Trong khoảng một tuần trước khi vắng nhà, bạn nên tưới

Phương pháp khá đơn giản này giúp bạn yên tâm là chậu cảnh của bạn được cung cấp đủ nước trong thời gian bạn vắng nhà. Chậu cảnh được đặt vững vàng bên trên một chậu nước và một dây tim vải sẽ dẫn nước đều đặn lên cung cấp cho cây.

nước cho cây nhiều lần hơn trong ngày. Với những cây lớn thì thời gian từ một tuần đến mười ngày sau đó có thể chịu đựng được.

Những cây nhỏ nên được đặt trên một khay chứa có độ sâu chứa được khoảng 1 cm nước và đặt vào nơi râm mát. Biện pháp này có thể giúp cây sống bình thường được trong khoảng nửa tháng. Một cách tốt hơn nữa là tưới cho cây bằng lực mao dẫn. Theo cách này, đặt một chậu chứa nhiều nước bên dưới chậu cảnh, dùng một dây tim vải thấm nước tốt đặt một đầu ngâm vào chậu nước và đầu kia đưa vào trong chậu cảnh qua lỗ thoát nước. Cách tưới này thường phù hợp với các loại chậu cảnh có đất trồng được trộn từ than bùn và không có lót sỏi ở đáy chậu.

CÁC PHƯƠNG PHÁP ĐO ĐỘ ẨM

Dùng ngón tay cái ấn lên bề mặt lớp đất trồng. Đây là cách phổ biến nhất để đánh giá độ ẩm của chậu cây. Chỉ tưới nước khi nào thấy đất trồng bị khô và mất độ xốp.

Giấy đo độ ẩm có thể được dùng bằng cách đặt sâu vào bề mặt của lớp đất trồng. Giấy sẽ đổi màu khi đất trồng bị khô.

Với các chậu bằng đất nung, có thể dùng một ống chỉ gắn vào cái que để làm một dụng cụ đơn giản. Gõ nhẹ vào thành chậu. Tiếng kêu đục cho biết chậu có đủ độ ẩm, trong khi tiếng kêu ngân thanh cho biết là chậu cây cần được tưới nước.

Máy đo độ ẩm này hiện đại hơn. Nó có một cái que giống như cây bút chì được cắm sâu vào lớp đất trồng và độ ẩm của đất sẽ được hiển thị trên mặt đồng hồ. Tuy rất hiệu quả, nhưng các vết cắm có thể gây hại bộ rễ cây nếu sử dụng quá thường xuyên.

CỨU SỐNG CHẬU CÂY BỊ KHÔ

Khi không được tưới nước, cây khô héo dần và cuối cùng sẽ chết. Khi cây bị thiếu nước, sẽ đến một thời điểm nào đó mà cho dù có tưới bao nhiêu nước cũng không thể cứu sống được. Tuy nhiên, nếu không là quá muộn thì hầu hết các chậu cây đều có thể cứu sống được. Nên đặt chậu cây bị khô vào một chậu chứa nước có mức nước khoảng 3 đến 4 cm. Cắt bỏ tất cả những hoa và lá héo úa. Khi nhận thấy nước đã ngấm lên đến lớp đất mặt của chậu cây thì lấy ra và mang đặt ở một nơi râm mát trong vài ba ngày.

CỨU SỐNG CHẬU CÂY BỊ ÚNG NƯỚC

Nếu đất trồng trong chậu hoàn toàn ngập nước, không khí sẽ bị đẩy ra hết và rễ cây không thể hoạt động được. Cây sẽ chết vì úng nước, lá rũ xuống và bùn nhớt bao phủ trên mặt đất trồng. Nếu phát hiện kịp thời, cây có thể được cứu sống.

Lật ngược chậu cây xuống, dùng một tay đỡ bên dưới khối rễ và tay kia vỗ mạnh vào thành cứng của chậu cho đến khi cả khối rễ trượt ra khỏi chậu. Gỡ bỏ các mẩu đá hoặc sỏi bám quanh, rồi dùng vải mềm khô quấn quanh để hút nước nhanh ra khỏi bộ rễ. Để nguyên như thế cho đến khi khối rễ đã hơi khô đi. Nếu rễ đã phát triển quá nhiều thành khối chặt, có thể mở lớp vải ra và để như vậy ở nơi thoáng khí trong một thời gian. Khi lớp đất trồng đã khô đi nhưng chưa đến mức khô giòn, đặt cây trở vào trong một chậu sạch, thay đất trồng mới. Để nguyên như vậy trong vài ngày rồi mới bắt đầu tưới nước. Đặt cây ở nơi râm mát cho đến khi cây hoàn toàn khôi phục sức sống.

BÓN PHÂN VÀ THAY CHẬU

Cây trồng sẽ phát triển chậm nếu không được bón phân đều đặn sau khi đã mọc rễ đầy chậu. Việc bón phân đều đặn là điều kiện tất yếu để cây có thể mọc khỏe và tạo ra được dáng vẻ xinh đẹp. Hầu hết các loại chậu cảnh cần được bón phân theo một chu kỳ cách nhau từ 10 đến 14 ngày. Các chậu hoa cần thiết được duy trì tốt chế độ phân bón trong thời gian trổ hoa.

Cách bón phân cho cây cảnh thông thường nhất là hòa tan và pha lẫn các loại phân bón trong một dung dịch nước sạch và hơi ấm. Cần theo đúng hàm lượng chỉ dẫn của nhà sản xuất. Trước

khi tưới phân vào, phải kiểm tra để đảm bảo là chậu cây đang đủ ẩm. Điều này cho phép phân bón được hấp thụ nhanh và đồng đều. Chỉ nên pha trộn lượng phân vừa đủ dùng một lần và đừng bao giờ cất giữ lại. Dùng riêng một thùng chứa để pha trộn phân bón và không dùng nó cho bất cứ mục đích nào khác. Nếu có sử dụng đến các hóa chất, phải đảm bảo cất giữ chúng một cách tuyệt đối an toàn.

Sử dụng các loại phân bón dạng que và dạng viên là cách làm dễ dàng, nhanh chóng và sạch sẽ hơn. Phân dạng que được ấn sâu vào trong đất trồng, cách thành chậu khoảng 1 cm. Phân dạng viên cũng được cho vào đất trồng ở vị trí tương tự. Có thể sử dụng một dụng cụ chuyên dùng để cho các viên phân bón vào chậu mà không cần thiết phải làm bẩn tay. Các loại phân dạng que và dạng viên cung cấp dinh dưỡng cho cây trồng trong một thời gian dài, nhưng có nhược điểm là làm cho rễ cây có khuynh hướng tập trung chen chúc quanh vị trí có phân.

THAY CHẬU

Khi cây trồng cần thay chậu, cần lưu ý việc kết hợp dùng chậu plastic với đất trồng được pha trộn từ than bùn hoặc dùng chậu đất nung với đất trồng được pha trộn từ đất màu, tùy theo nhu cầu thích hợp cho loại cây trồng. Với chậu bằng đất nung, cần ngâm nước trong khoảng 24 giờ trước khi dùng để đảm bảo chậu sẽ không rút mất nhiều nước trong đất trồng.

Chậu trồng có thể có nhiều cỡ đa dạng với đường kính từ 6 cm cho đến 38 cm, nhưng chỉ nên dùng 5 cỡ chậu là: 6 cm, 8 cm, 13 cm, 18 cm và 25 cm.

Khi thay một chậu cây, chỉ nên chọn loại chậu lớn hơn ở cỡ tiếp theo. Chẳng hạn, một chậu 6 cm đường kính sẽ được thay bằng chậu có đường kính 8 cm. Điều cần nhớ nữa là phải có một khoảng cách thích hợp từ bề mặt đất trồng lên mép cao nhất của chậu, để đảm bảo cây trồng nhận được lượng nước thỏa đáng trong mỗi lần tưới. Chậu càng lớn thì khoảng cách này cũng càng phải lớn hơn. Cỡ chậu từ 6-13 cm cần có khoảng cách từ mặt đất trồng lên thành chậu là 1 cm. Cỡ chậu 14-19 cm cần khoảng cách là 2 cm. Cỡ chậu từ 20-23 cm cần khoảng cách là 2,5 cm. Và cỡ chậu từ 25-30 cm cần khoảng cách là 3,5 cm.

CÁCH THAY CHẬU

Tưới đủ nước cho chậu cây một ngày trước khi thay chậu. Dùng một tay đưa vào chặn ở mặt trên của bộ rễ rồi lật ngược chậu cây lại. Vỗ mạnh vào những chỗ cùng quanh vành chậu. Nếu bộ rễ vẫn không chịu trượt ra, dùng một mũi dao để cạy quanh vành chậu.

Kiểm tra kỹ bộ rễ cây. Nếu là một chậu đất nung, cần gỡ bỏ mảnh sành hay sỏi đã dùng trước đây ở đáy chậu. Gỡ rễ cây cho bung ra, có thể phải cần đến một que cứng.

Chọn một chậu mới sạch và lớn hơn chậu cũ một chút. Nếu dùng chậu đất nung, nên đặt một ít mảnh sành hoặc sỏi ở đáy chậu.

Cho một ít đất trồng mới vào đáy chậu và ém hơi chặt xuống, rồi đặt cây lên bên trên lớp đất trồng này. Kiểm tra lại bề mặt cây không cao quá mép chậu, cần giữ một khoảng cách cần thiết cho việc tưới nước. Sau khi đã đặt cây đúng vị trí thích hợp, từ từ cho đất trồng mới vào chậu và lấm đầy khoảng cách giữa rễ cây và thành chậu, nhưng không ém đất quá chặt.

Nếu cần thiết thì cho thêm đất trồng vào chậu và ém nhẹ xuống, giữ đúng khoảng cách giữa mặt đất trồng và mép cao của chậu như đã chỉ dẫn ở mục trên. Cuối cùng, gõ nhẹ vào chung quanh thành chậu để cho đất trồng xuống đều và bằng mặt. Đặt chậu cây ở nơi râm mát và có thể thoát nước dễ dàng rồi tưới đẫm. Sau đó ngưng tưới cho đến khi nào bề mặt đất trồng có dấu hiệu khô đi – không còn sậm màu như trước đó.

THAY ĐẤT MẶT

Với những chậu cây quá lớn, bạn không thể thay sang một chậu khác, đơn giản là vì không thể lấy chúng ra khỏi chậu. Trong trường hợp này, cần phải định kỳ thay lớp đất mặt cho chậu cây, thông thường là mỗi năm một lần vào mùa xuân.

Loại bỏ hoàn toàn khoảng 2,5 cm đến 3,5 cm đất mặt trong chậu và thay bằng một lớp đất trồng mới với đầy đủ lượng phân bón cần thiết. Trong khi lấy lớp đất cũ ra, chú ý không làm hại bộ rễ cây. Khi cho đất mới vào, nhớ chừa lại một khoảng cách thích hợp từ mặt đất lên vành chậu để có thể tưới đủ nước cho cây.

CẮT TỈA VÀ CHĂM SÓC

Nếu không được cắt tỉa thường xuyên, nhiều chậu cảnh sẽ trở nên um tùm và xấu xí. Những lớp bụi bám vào lá cũng sẽ làm cho lá cây không hoạt động tốt và khiến cho cây chậm phát triển. Chúng làm cho lá cây không thở được cũng như ngăn không cho ánh sáng tác động hoàn toàn lên các tế bào của lá.

Với những cây lớn, nên dùng khăn ướt mềm để lau sạch bụi trên lá trước khi rửa bằng nước. Sau khi đã rửa nước, không để ánh nắng chiếu vào cây khi nước chưa hoàn toàn khô hẳn. Những giọt nước còn đọng trên lá sẽ hoạt động như những thấu kính làm tăng cường độ tia nắng, có thể làm cho lá bị cháy bỏng, khô đi hoặc rám màu.

Nước sạch là phương tiện lý tưởng nhất để làm sạch lá cho cây trồng. Nếu bạn sống ở những vùng ít nước sạch, nên chọn dùng nước mưa hoặc nước máy đã qua xử lý.

CHĂM SÓC TÁN LÁ

Nhiều loại cây cảnh được trồng chủ yếu nhờ tán lá đẹp. Nếu để cho lá cây hư hại hoặc bám bụi bẩn, chậu cây sẽ mất đi vẻ đẹp. Vì thế, việc làm sạch lá là quan trọng, và cách làm sạch tùy thuộc vào độ lớn cũng như cấu tạo của lá.

Loại hoa dây leo thân mềm này thường được uốn quanh một sườn cong và cho bò phía trên cửa sổ để có thể phô bày những bông hoa xinh đẹp của nó trong suốt mùa hạ và kéo dài sang mùa thu. Thân nó vươn mạnh và có thể dài đến 1.2 mét, nhưng thường được cắt tỉa vào mùa xuân để giữ cho ngắn hơn.

Những loại cây có lá to và trơn có thể được làm sạch bằng khăn vải mềm thấm nước. Cây lá trơn và rậm lá có thể làm sạch bằng cách lật ngược chậu cây lại và rửa lá trong một chậu nước sạch. Những loại lá có lông tơ cần được làm sạch một cách thận trọng bằng bàn chải mềm.

Những lá cây đã héo úa hoặc bị hư dập và các chồi non mọc dài không đúng chỗ cần được cắt bỏ. Khi một

nhánh cây phát triển quá lớn làm thay đổi hình dạng tán cây và cần cắt bỏ, phải dùng kéo thật bén để cắt ở vị trí ngay trên mắt lá. Các cây cảnh họ đỗ quyên thường mọc chồi nhanh, mạnh, cần phải thường xuyên cắt tỉa. Khi cắt bỏ các lá úa, tránh để lại những mẩu lá nhỏ. Tốt nhất là dùng kéo bén để cắt tỉa hết cả cuống lá.

LOẠI BỎ HOA TÀN

Hầu hết những đóa hoa đã tàn trên cây cần được loại bỏ và cho vào nơi ủ phân. Cây họ đỗ quyên thường cho những chùm hoa lớn nở trong nhiều tuần. Khi đóa hoa đầu tiên trong chùm bắt đầu héo úa, cắt bỏ nguyên chùm hoa đi. Với những bông hoa họ anh thảo cần loại bỏ cả hoa và cuống hoa. Giữ chặt cuống hoa và giật nhẹ, nó sẽ được tách rời khỏi bụi cây. Nếu bạn chỉ cắt bỏ đóa hoa và để lại cuống hoa, nó sẽ dần dần bị phân hủy và làm cho các đóa hoa khác sớm tàn hơn. Ngoài ra, cuống hoa tàn cũng làm mất vẻ sáng đẹp của bụi hoa.

UỐN CÂY

Các loại cây thân bò cần có một bộ sườn chống đỡ để giữ cho chúng không bò lan ra chung quanh. Bộ sườn bằng tre, mây hoặc lưới nhựa có thể lý tưởng cho các loại dây leo có lá đẹp, nhưng với các loại hoa cần có bộ sườn uốn cong để phô bày các đóa hoa. Bộ sườn cong có thể tạo thành một hình cung cao khoảng 30 cm đến 38 cm để dây hoa mọc bao quanh.

Loài hoa thơm ngoại nhập này có tên là Stephanotis floribunda. Nó phát triển tốt ở nhiệt độ thấp và phải được giữ luôn ở môi trường không có ánh nắng trực tiếp cũng như không có sự thay đổi nhiệt độ đột ngột. Cây non có dáng đẹp khi được uốn quanh một sườn cây.

Khi thân cây mọc dài được khoảng 30 cm, bắt đầu cắm một cây sườn để uốn vào chậu. Chú ý cắm ở vị trí sát vành chậu để không làm hại bộ rễ cây.

Uốn các chồi cây quanh khung sườn để tạo dáng đẹp và gọn gàng.

CHĂM SÓC CÁC CHẬU HOA

Những chậu hoa thường có tính cách tạm thời hơn những loại chậu cảnh khác, bởi vì khó mà giữ cho chúng tiếp tục phát triển tốt sau khi đã nở hoa, hoặc chúng thường không có dáng đẹp trong những giai đoạn không có hoa.

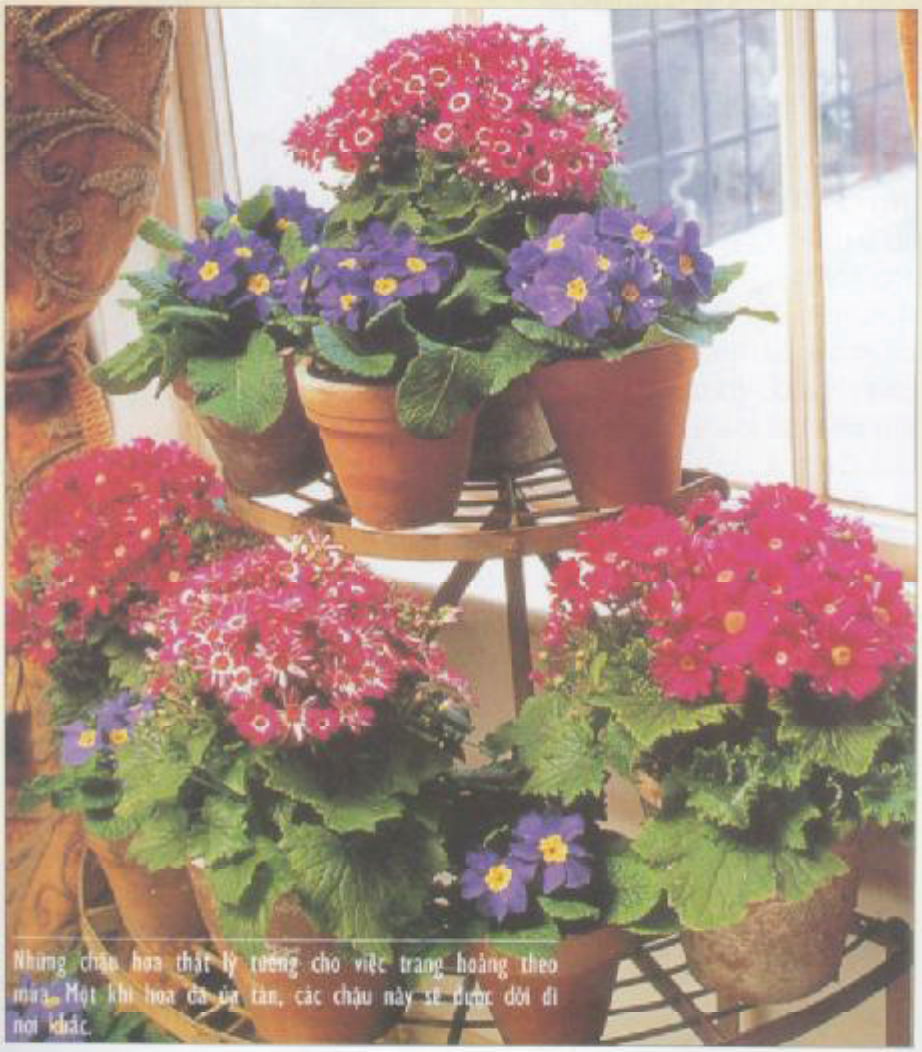

Những chậu hoa thật lý tưởng cho việc trang hoàng theo mùa. Một khi hoa đã tàn, các chậu này sẽ được dời đi nơi khác.

Rất nhiều loại hoa kiểng đã được phát triển trong những năm gần đây để cung cấp hoa trong từng giai đoạn ngắn trong năm. Chúng đa dạng đến mức đủ để bạn có thể luân phiên có hoa quanh năm trong nhà. Chẳng hạn, các chậu hoa họ anh thảo và họ đỗ quyên thường nở hoa vào mùa đông hay đầu xuân, trong khi các loài hoa báo xuân có hương thơm hoặc hoa huyền sâm lại nở hoa vào mùa hè. Một số loài hoa cúc lại có thể nở hoa gần như quanh năm.

Sự kết hợp nhiều loại hoa tạo ra những màu sắc rực rỡ và đôi khi cho hương thơm quyến rũ vào những thời điểm chúng nở hoa. Nhưng các chậu hoa vẫn nên được bố trí theo tính cách trang trí tạm thời trên nền những cây cảnh lâu dài khác. Khi hoa đã tàn, phần lớn các chậu hoa được mang trồng trong vườn, hoặc thậm chí có thể bị vất bỏ. Một số loài hoa nở mỗi năm một lần và do đó chỉ được dùng đến trong mùa hoa. Một số loài hoa khác nở thành từng chu kỳ ngắn quanh năm, hoặc được áp dụng các phương pháp đặc biệt để buộc chúng phải nở hoa quanh năm theo ý muốn.

Có thể kéo dài hơn giai đoạn nở hoa của chậu cảnh bằng cách cung cấp đủ phân bón và loại bỏ thường xuyên những bông hoa đã héo tàn. Hầu hết các chậu cảnh đều cần có ánh sáng, nhưng với những mức độ khác nhau mà người trồng cần nắm vững. Điểm chung cần lưu ý cho tất cả các loại chậu cảnh là cần tránh sự thay đổi nhiệt độ quá đột ngột. Các loại cây nở hoa vào mùa đông thường đòi hỏi nhiệt độ thấp hơn nhiệt độ bình thường đôi chút.

Các chậu hoa họ đỗ quyên được xếp chung với các loại hoa cúc và phong lan trong một nhà kính có nhiệt độ thấp. Sự đa dạng của các chậu trồng cũng như độ cao thấp khác nhau của bề mặt trưng bày tạo ra một dáng vẻ phong phú hấp dẫn cho toàn cảnh.

Rất nhiều loài hoa lai tạo khác nhau với màu sắc xinh đẹp thuộc họ Achimene đã được tạo ra trong những năm gần đây.

Một chậu cảnh mọc khỏe sẽ có thể là điểm trưng bày tốt ở giữa bàn hoặc nơi cửa sổ, và một chậu hoa sáng đẹp có thể mang lại sức sống cho một nhóm cây xanh bao quanh nó. Chủng loại đa dạng cho phép bạn có thể chọn lựa các chậu hoa quanh năm, và thậm chí nhiều siêu thị ngày nay cũng bày bán các chậu hoa đang nở.

Loài hoa Calceolaria này cho những đóa hoa có màu sáng đẹp trong từng giai đoạn ngắn vào mùa xuân và mùa hạ.

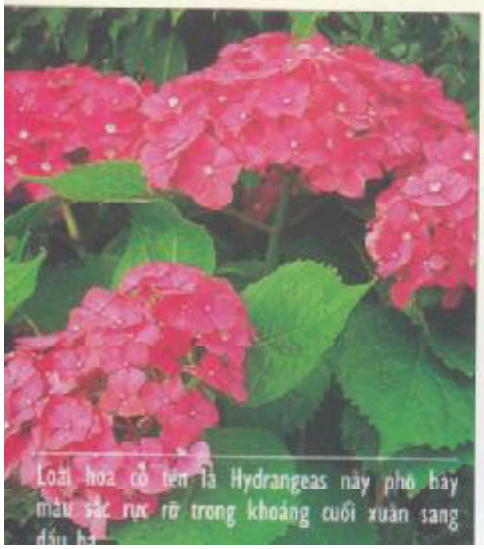

Loài hoa có tên là Hydrangeas này phô bày màu sắc rực rỡ trong khoảng cuối xuân sang đầu hạ.

Chậu hoa anh thảo loại này — Cyclamen persicum — thường không sống được lâu hơn một mùa hoa.

Loài hoa này có tên là Sinningia speciosa, với đặc điểm nổi bật là màu hoa sáng đẹp có viền quanh cánh hoa và những chiếc lá lớn mượt như nhung.

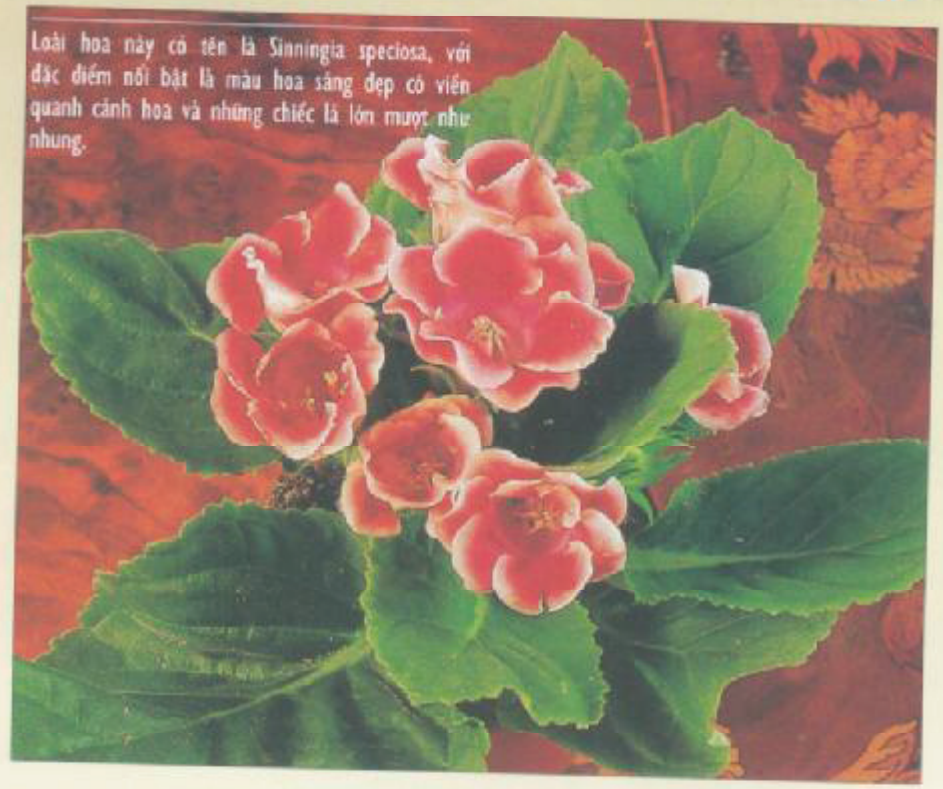

Loài hoa lai tạo này có tên là Pericallis, có thể duy trì thời gian nở hoa lâu hơn nếu thường xuyên được bón phân và tưới phun sương. Đặc biệt không nên đặt nó ở nơi quá nóng.

Chậu hoa này thuộc họ đỗ quyên, có tên là Rhododendron, có thể trở thành một tiêu điểm tập trung ở giữa bàn hoặc trên thành cửa sổ.

Rất nhiều loài hoa thuộc họ cây báo xuân có thể được trồng trong nhà để nở hoa vào mùa đông. Riêng chậu hoa Obconica này có hoa lớn nhất và

NHỮNG CHẬU HOA LƯU NIÊN

Một chậu hoa được chăm sóc tốt, sống qua nhiều năm trong gia đình và vẫn luôn nở hoa đúng mùa sẽ là một nguồn vui và là niềm tự hào không kém gì một món đồ cổ quý giá. Những chậu hoa lưu niên này có giá trị vượt xa những chậu hoa ngắn hạn, vốn chỉ được quan tâm trong mùa hoa và sau đó là vất bỏ. Những chậu hoa lưu niên ngày càng choáng chỗ nhiều hơn, có thể là một chậu lớn trong phòng khách hoặc mái hiên nơi sân ngoài, hoặc thậm chí là một vị trí trong nhà kính hoặc một khoảng sân có nắng.

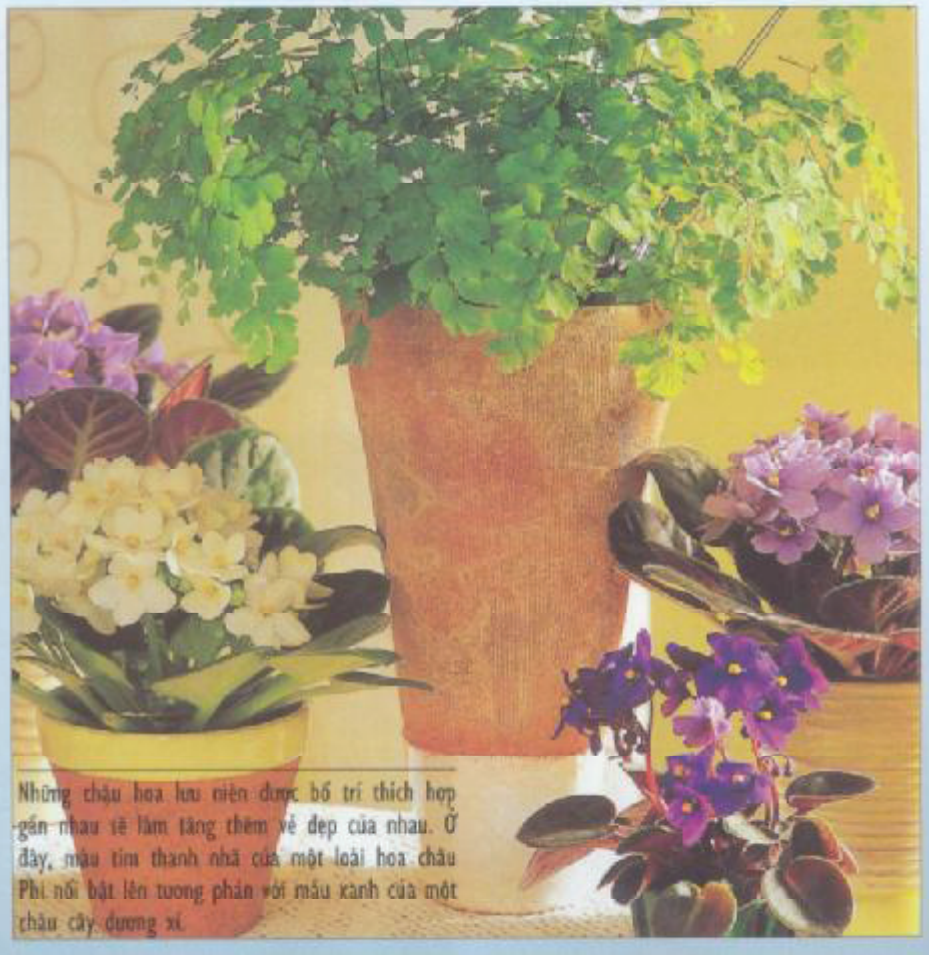

Những chậu hoa lưu niên được bố trí thích hợp gần nhau sẽ làm tăng thêm vẻ đẹp của nhau. Ở đây, màu tím thanh nhã của một loài hoa châu Phi nổi bật lên tương phản với màu xanh của một chậu cây dương xỉ.

Chậu hoa có màu vàng sáng này tên là Pachystachys lutea, nổi bật trên màu xanh lá của chính nó. Hoa nở từ khoảng cuối xuân kéo dài qua mùa hè và đến tận đầu thu. Trong mùa hè nó cần được ưu đãi với một nơi có nhiệt độ tương đối thấp.

Các loài hoa thuộc họ Euphorbia pulcherrima này đã trở thành biểu tượng cho mùa đông. Hầu hết có màu đỏ thắm như son, nhưng cũng có một số nở hoa trắng, hồng và tím.

Loài hoa Aphelandra squarrosa này có những chiếc lá đẹp tuyệt, nhưng sẽ nhanh chóng rụng đi nếu rễ của nó bị thiếu nước.

Chậu hoa thuộc họ hồng hạc này có tên là Anthurium scherzerianum có lá xanh đậm và màu hoa đỏ nổi bật lên. Nó nở hoa vào mùa xuân và mùa hè.

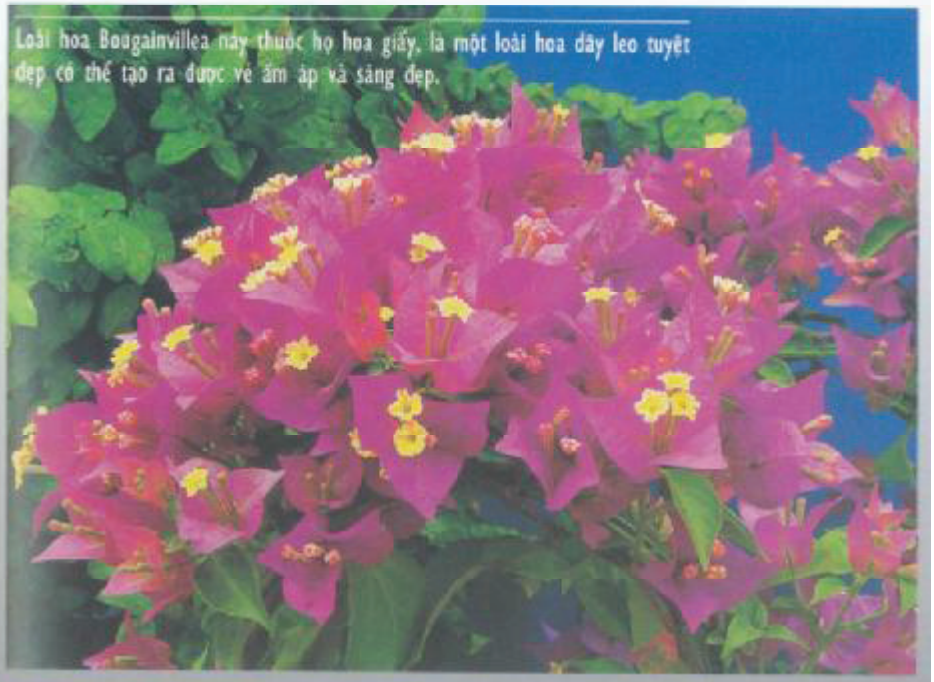

Loài hoa Bougainvillea này thuộc họ hoa giấy, là một loài hoa dây leo tuyệt đẹp có thể tạo ra được vẻ ấm áp và sáng đẹp.

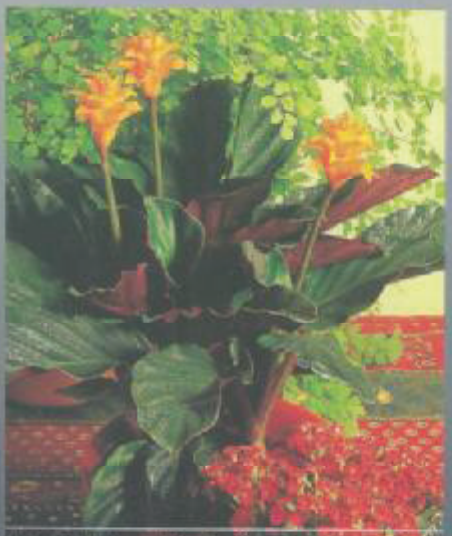

Nhiều loài hoa thuộc họ Calathea được trồng vì có hoa và lá đều xinh đẹp, nhưng loài Calathea crocata này có một sức hấp dẫn đặc biệt nhất.

Loài hoa dây leo Columnea hirta này có những cuống hoa cong dài mang những bông hoa màu đỏ gạch.

Loài hoa Episcia cupreata này có những chiếc lá xinh đẹp với lông mịn màu đồng sáng. Những bông hoa bé xíu xinh xắn màu đỏ với nhụy vàng hầu như ẩn khuất vào bên trong tán lá.

Những bông hoa trắng hồng của loài hoa Justicia brandegeeana này vươn ra từ trong tán lá chen chúc. Khi được đặt ở nơi có nhiều ánh nắng, loại hoa này có thể nở hoa liên tục từ mùa xuân sang đến mùa thu.

Loài hoa Passiflora incarnata có nguồn gốc Bắc Mỹ này thuộc họ hoa lạc tiên và mọc rất khỏe, với những bông hoa xinh đẹp tỏa hương nở vào mùa hè.

Pelargonium được chú ý bởi vẻ đẹp của những bông hoa nhiều cánh với màu hồng nổi trên nền trắng và những vệt đỏ sẫm điểm thêm vào.

Loài hoa Euphorbia milii này được trồng vì vẻ đẹp của cả lá và hoa. Những bông hoa trắng nhỏ với nhụy vàng ở giữa trông vô cùng duyên dáng.

NHỮNG CHẬU CẢNH CÓ LÁ ĐẸP

Những chậu cảnh có lá đẹp thường là thành phần chính trong bộ sưu tập cây cảnh trong nhà, bởi vì chúng ít đòi hỏi sự chăm sóc và sống lâu hơn so với các chậu hoa. Chúng có thể được tạo dáng theo ý muốn và đặt ở một vị trí cố định lâu dài.

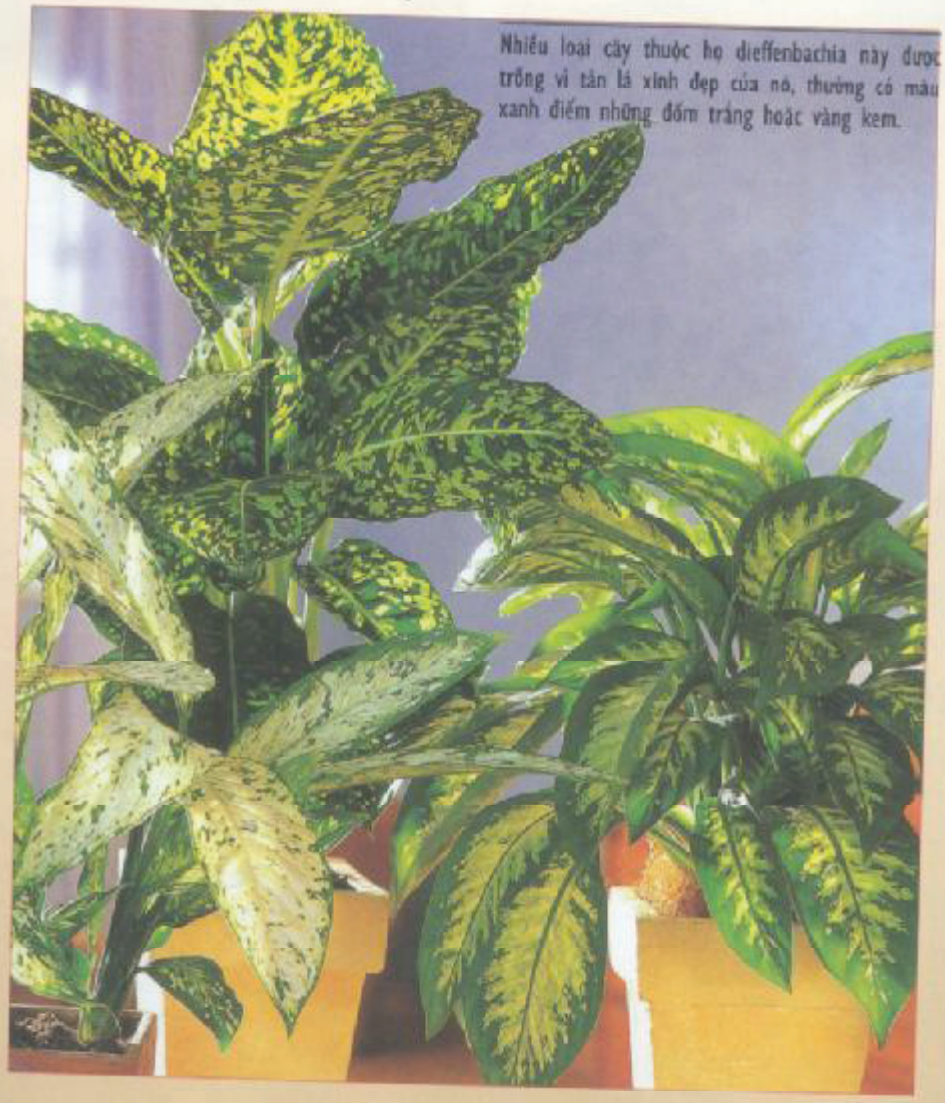

Nhiều loại cây thuộc họ dieffenbachia này được trồng vì tán lá xinh đẹp của nó, thường có màu xanh điểm những đốm trắng hoặc vàng kem.

Một chậu cảnh lớn với tán lá đẹp có thể tự mình trở thành tiêu điểm trang trí ở những phòng thích hợp trong nhà. Những chậu nhỏ hơn có thể dùng để trang trí trên bàn, tủ hoặc gần cửa sổ, trên kệ sách... Những cây thân bò có thể được trồng trong các giỏ treo, hoặc trồng trong chậu và đặt ở những vị trí cao để cho thân rủ xuống. Và hầu như tất cả các chậu cảnh có lá đẹp đều có thể được sử dụng làm nền khi muốn cho nổi bật các chậu hoa. Hầu hết các phòng trong nhà đều có thể dành vị trí thích hợp cho một chậu cảnh, và đặc biệt thích hợp là ở phòng lớn hay cầu thang, những nơi thường có độ thoáng về phía trên.

Loại cây cảnh phổ biến vào những năm 1970 – Chlorophytum comosum – giờ đây lại một lần nữa được nhiều người ưa chuộng.

Những chậu cảnh họ cọ dừa có thể mọc cao đến hơn 1 mét. Mặc dù cây có thể lớn chậm, nhưng cuối cùng rồi cũng sẽ phải cần đến một khoảng không gian thích hợp có chiều cao.

Cũng giống như những chậu cảnh nhỏ, những chậu cảnh lớn có thể được xếp thành cụm bên nhau với sự tương phản về hình dạng và màu sắc của lá để làm tăng thêm vẻ đẹp của nhau.

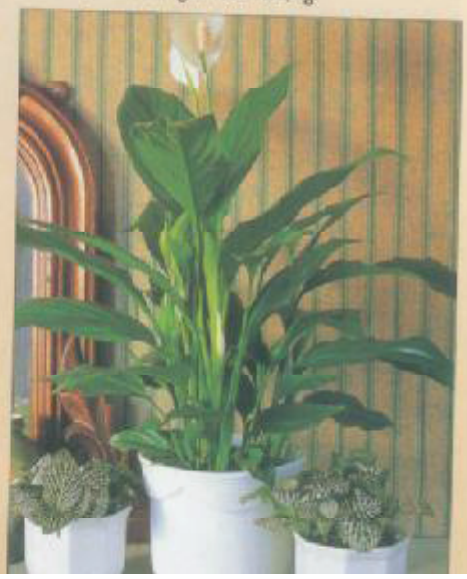

Sự tương phản giữa các chậu cảnh này làm tăng thêm vẻ đẹp cho nhau và tạo ra một nét đẹp chung cho toàn cảnh.

CÁC LOẠI CÂY THÂN BÒ

Các cây cảnh thuộc loại thân bò hay dây leo thường được trồng trong các giỏ treo hoặc các chậu gắn cố định trên cao để tạo điều kiện phô bày trọn vẹn vẻ đẹp của chúng. Tuy nhiên, cũng có thể sử dụng những cây sườn để tạo dáng cho chúng và trưng bày kết hợp với các loại cây cảnh khác. Nhiều chậu cảnh loại này được dùng để lấp đi những chỗ trống trong một nhóm cây cảnh, hoặc để che giấu phần dưới của những chậu cảnh quá lớn.

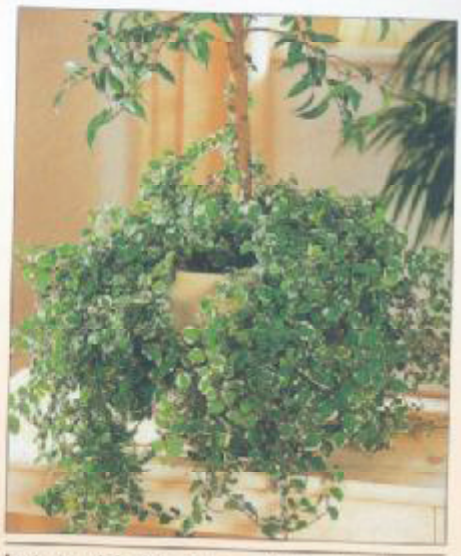

Loại cây cảnh thân bò này nổi lên thật đẹp trên một nền màu đơn giản. Vẻ đẹp của nó còn có công dụng che khuất phần dưới của một cây cảnh lớn – sự kết hợp rất khôn ngoan, hợp lý.

Loại cây cảnh này có tên là Maranta leuconeura, còn gọi là cây xương cá, có đặc điểm là chúng là lên trời vào ban đêm.

Loại cây cảnh này có tên là Tradescantia pallida, khi mọc dài ra thì trở nên phân tán, rời rạc nên không còn đẹp nữa. Tuy nhiên, có thể dễ dàng trồng lại một chậu mới bằng cách cắt lấy những đoạn thân cây từ chậu này.

Chậu cảnh treo này kết hợp hình dạng khác nhau của ba loại lá, trong đó những lá xanh hình quả tim được phô bày trong khoảng không gian thoáng đẹp bên dưới.

Syngonium podophyllium là loại cây cảnh có lá tuyệt đẹp nhưng cần có một thân gỗ đóng rêu để bám vào.

Cissus rhombifolia có thể được uốn theo nhiều hình dạng khác nhau tùy theo khung sườn được cắm vào chậu.

Loại cây cảnh này có tên là Cissus antarctica, mọc rất nhanh nhưng thân mềm của nó cần có những cây sườn để dựa vào.

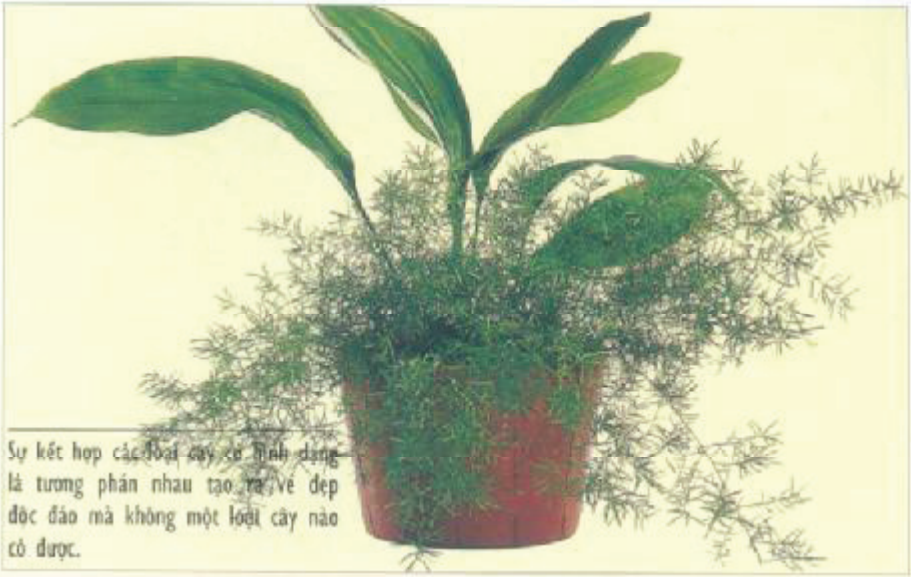

Sự kết hợp các loại cây có hình dáng lá tương phản nhau tạo ra vẻ đẹp độc đáo mà không một loại cây nào có được.

CÁC LOẠI CÂY THÂN ĐỨNG

Việc chọn chậu trồng cho những cây cảnh lớn là rất quan trọng. Hình dạng và màu sắc cần có sự tương thích với cây, và độ lớn của chậu cũng là một yếu tố cần quan tâm. Thường thì chiều cao thích hợp của chậu trồng là vào khoảng từ một phần tư cho đến một phần ba chiều cao của cây. Khi cây lớn dần lên, cần phải thay chậu mới vào những thời điểm thích hợp để đảm bảo cây mọc khỏe và có hình dáng đẹp.

Những chậu lớn không thể thay chậu cần phải được thay đất mặt hàng năm. Lớp đất mặt cần thay là khoảng 2,5 cm đến 5 cm, để đảm bảo cung cấp đủ phân bón và độ thoáng khi cho rễ cây.

Loại cây này – Begonia rex – có hoa nhưng không mấy khi nhìn thấy được. Chúng được trồng chủ yếu vì vẻ đẹp của lá, và thường thích hợp nhất với một màu nền đơn giản bao quanh.

Chậu cảnh này — Dracaena fragrans — có thể tự tạo ra vẻ đẹp khi được đặt riêng lẻ. Nó có thể mọc lên cao đến 1,2 mét hoặc hơn nữa.

Loại cây cảnh này có tên là Codiaeum variegatum, với màu sắc lá rất sinh động có thể hấp dẫn sự chú ý khi được đặt ở bất cứ nơi đâu.

Loại cây cảnh này có nguồn gốc ở Nhật Bản, tên là Fatsia japonica, có thể mọc khỏe hầu như ở bất cứ đâu trừ những nơi có ánh nắng trực tiếp.

Loại cây Schefflera arboricola này mọc rất khỏe và có thể nhanh chóng đạt đến độ cao từ 1,5 đến 1,8 mét.

Châu cảnh này – Ficus elastica – có thể đặt riêng rẽ ở một nơi nào đó trên sàn nhà mà vẫn tạo được vẻ đẹp rất khỏe khoắn.

Chậu kiểng Monstera deliciosa này có lá khá to với những khoảng hở tự nhiên trên lá tạo cho nó vẻ đẹp rất đặc biệt.

Chậu cảnh Yucca elephantipes này là một trong những loại chậu cảnh có thể sống rất lâu trong nhà. Thân cây to nặng đòi hỏi một chậu trồng tương xứng để có thể đứng vững. Lá của nó có thể mọc ra dài đến 1 mét.

NHỮNG CHẬU CẢNH CÓ TRÁI ĐẸP

Một số chậu cảnh được trồng không phải vì vẻ đẹp của hoa hay lá, mà là vì những trái cây nhiều màu xinh đẹp của chúng. Một số có thể có cả hoa và trái đẹp, nhưng hầu hết có dạng hoa không đáng chú ý.

Phần lớn các chậu cảnh loại này đòi hỏi sự chăm sóc nhiều hơn, nhất là những loại cho trái ăn được, chẳng hạn như những cây chanh hoặc cây họ cam quít. Chúng cần có những khoảng không gian thích hợp, thoáng khí, có ánh nắng, và sẽ không cho trái nếu không được đáp ứng đúng các nhu cầu về nhiệt độ, ánh sáng và độ ẩm. Tuy nhiên, cũng có một vài loại dễ trồng hơn, như loại ớt kiểng Capsicum annuum có thể được trồng như một loại cây thường niên.

Chậu ớt kiểng này — Capsicum annuum — tạo ra đư không khí vui vẻ trong mùa thu và mùa đông, nhờ mà sắc sáng đẹp của loại cây này ưa thích ánh nắng trự tiếp và sẽ phô bày vẻ đẹp tục tỉ nếu được xếp nhiề chậu cùng loại nằm gần nhau.

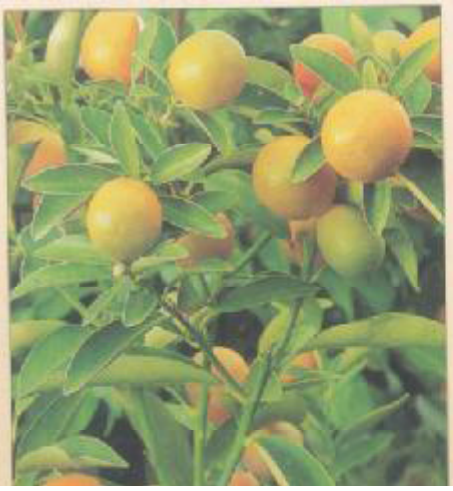

Cây quất vàng này còn có tê là Fortunella japonica, cả được sống trong những m trường nhiều ánh sáng và nhiệt độ ấm, độ ẩm cao. K được đáp ứng tốt những đi kiện này, nó sẽ cho nhiều tr rất xinh đẹp.

Chậu cảnh này — Nertera depressa — cần có ánh sáng, không khí thoáng mát và một độ ẩm cao. Khi được bó khô vào cuối đông và cho ra ngoài trời vào mùa xuân và mùa hạ, nó sẽ có thể tiếp tục cho trái liên tục trong nhiều năm.

CÂY CẢNH THUỘC HỌ CỌ DỪA, DƯƠNG XỈ VÀ HỌ DỨA

Các nhóm cây này không thực sự có quan hệ với nhau, nhưng chúng có một điểm chung là đều có bộ tán lá tạo ra vẻ đẹp riêng độc đáo của mỗi loại. Cả ba nhóm cây này đều là những cây cảnh giá trị trong nhà.

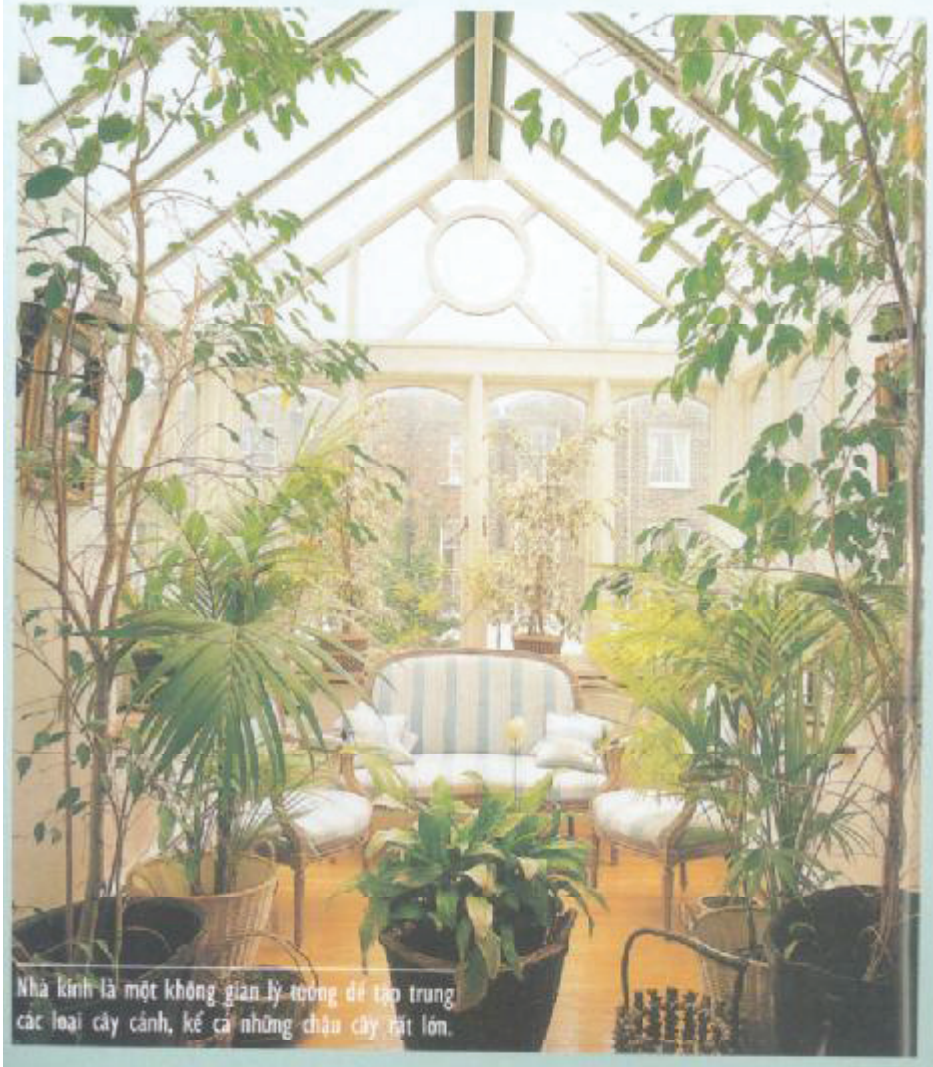

Nhà kính là một không gian lý tưởng để tập trung các loại cây cảnh, kể cả những chậu cây rất lớn.

Hầu hết các cây thuộc họ cọ dừa là loại cây vùng nhiệt đới, cần có nhiệt độ ấm áp, độ ẩm cao và nhiều ánh sáng gián tiếp. Đây là loại cây cảnh có thể chơi lâu năm nên xứng đáng để đầu tư công sức.

Cây họ dương xỉ được trồng làm cây cảnh từ rất lâu. Chúng có thể tạo ra được nét hoang dã khi phát triển tốt trong điều kiện nhiệt độ thấp với độ ẩm cao. Một số loài dễ trồng có thể chịu được nhiệt độ cao với điều kiện là sự thay đổi không quá đột ngột.

Cây họ dứa có ít chủng loại được chọn trồng làm cây cảnh trong nhà hơn so với các nhóm cây họ cọ dừa hay dương xỉ. Hầu hết cây cảnh loại này không được bày bán phổ biến mà phải bỏ công tìm kiếm nơi các vườn giống chuyên nghiệp.

CÂY CẢNH HỌ CỌ DỪA

Với dáng vẻ độc đáo của chúng, những cây dừa cảnh có thể được trưng bày một mình ở nơi có không gian thoáng rộng – thường thấy ở các sảnh đường, các phòng lớn của khách sạn... – hoặc được sắp xếp chung với các loại cây cảnh khác một cách hài hòa.

Theo nghệ thuật truyền thống, những cây cảnh loại này thường được trưng bày trên một chân đế thích hợp, có thể là bằng sành sứ hoặc bằng đồng, miễn là đủ nặng để có thể chịu đựng vững vàng chậu cảnh đặt bên trên.

Cây cảnh họ cọ dừa sống được rất lâu. Tuy khác biệt nhau nhưng chúng vẫn có những nét chung rất dễ nhận ra, như trong hai chậu cảnh này.

Chậu cảnh này dễ dàng thu hút sự chú ý của bất cứ ai nhìn thấy nó. Vẻ đẹp thanh nhã này càng tăng thêm khi được bố trí trên một màu nền đơn giản.

Cây non này đã đạt được dáng vẻ thanh nhã, nhưng nó sẽ còn phát triển để trở thành một cây cảnh rất lớn. Có thể trưng bày gần cửa sổ nhưng phải tránh những tia sáng trực tiếp vào mùa khô nóng.

Loại cây thuộc họ cọ dừa này – Dypsis lutescens – có khả năng chịu được nhiệt độ thấp từ 13°C đến 16°C trong mùa đông, và thích hợp với nhiệt độ khoảng 27°C trong mùa hè.

CHĂM SÓC CÂY HỌ CỌ DỪA

Trong điều kiện tự nhiên, cây họ cọ dừa thường mọc rất cao, nhưng nói chung chúng phát triển độ cao khá chậm và có thể duy trì độ cao thích hợp trong nhiều năm. Mặt khác, so với độ lớn của thân cây thì cây họ cọ dừa là một trong số rất ít loại cây có thể phát triển tốt trong một chậu trồng khá nhỏ. Nhóm cây này cần nhiều ánh sáng, nhưng không phải là ánh sáng trực tiếp quá mạnh. Khi cây còn nhỏ, đặc biệt cần đặt ở nơi râm mát. Cây có khả năng chịu được những nơi thiếu sáng, nhưng sẽ phát triển không tốt. Và cũng giống như các loại cây cảnh khác, chúng không chịu được sự khô hạn cũng như sự thay đổi nhiệt độ quá đột ngột.

Cây họ cọ dừa mọc khỏe nhất vào giai đoạn mà rễ đã mọc đầy trong chậu và thường thì không nên thay chậu nếu không thực sự cần thiết. Đất trồng cần được pha trộn từ đất màu và dưới đáy chậu nên đặt những nguyên liệu giúp cho chậu cây rút nước tốt. Vào mùa khô cần tưới nhiều nước, nhưng khi nhiệt độ thấp thì không nên tưới đẫm liên tục mà nên có những khoảng thời gian để cho đất ráo hẳn đi giữa hai lần tưới. Cây không chịu được sự úng nước và

cũng không nên đặt ở nơi mà lượng nước thừa không được thoát đi hết. Vào mùa khô, nên bón phân cho cây đều đặn và giữ một độ ẩm cao bằng cách phun sương trên lá. Bụi bám trên lá nên được lau sạch bằng một khăn vải mềm thấm nước.

Những cây họ cọ dừa rất nhạy cảm với các loại hóa chất bảo vệ thực vật. Vì thế, nếu buộc phải sử dụng cần phải có sự chọn lựa cẩn thận.

Loại cây cảnh này có tên là Chamaedorea elegans, có nhiều nét đặc biệt hơn các loại cây cùng họ khác.

Loại cây này có tên là Rhapsis excelsa, với cuống lá chia lên và các phiến lá có hình rẽ quạt.

CÂY HỌ DƯƠNG XỈ

Cây họ dương xỉ không khó trồng, nhưng hầu hết không chịu được các điều kiện khô hạn, thiếu độ ẩm và nhiệt độ cao. Nếu đáp ứng được những nhu cầu không mấy khó khăn của chúng, những chậu cây họ dương xỉ sẽ có thể xanh tốt hầu như quanh năm.

Có nhiều chủng loại dương xỉ khác nhau thuộc các vùng nhiệt đới và cận nhiệt đới, nhưng cũng có cả những loài mọc tự nhiên ở các vùng ôn đới nữa. Chính những loài này là rất thích hợp với những nơi râm mát trong nhà, vì chúng sẽ không chịu được những nơi có nắng nóng.

Khi được trồng trong một giỏ mây, dương xỉ có thể tạo được vẻ đẹp rất hài hòa.

Những loại dương xỉ khác nhau có thể được trồng chung trong một chậu, kết hợp những hình dạng lá khác nhau với sự đậm nhạt khác nhau về màu sắc.

Một cây dương xỉ thuộc loại Nephrolepis exaltata ở độ tuổi đã thực sự trưởng thành, phô bày vẻ đẹp tuyệt hảo nhất nhờ một chân đế cao để đặt chậu cây ở phía trên.

Tất cả các loại dương xỉ đều phát triển tốt trong môi trường có độ ẩm cao. Vì thế nên thường xuyên tưới phun sương cho cây vào những thời điểm không khí quá khô nóng. Dương xỉ cũng rất cần đất trồng có độ màu mỡ cao, vì bộ rễ của chúng vốn quen hoạt động tốt với những môi trường có nhiều dinh dưỡng.

CHĂM SÓC CÂY HỌ DƯƠNG XỈ

Yêu cầu đầu tiên cho các cây thuộc họ dương xỉ là đất trồng nhẹ và giữ ẩm tốt, nhưng phải được thoát nước hoàn toàn để không bao giờ ngập úng. Đất trồng có thể trộn than bùn, sợi làm xốp hay cát nhuyễn. Phải giữ cho đất trồng không bao giờ bị khô kiệt, và điều này có nghĩa là nên tưới nước cho cây hàng ngày khi thời tiết khô ấm.

Mặc dù dương xỉ mọc ở những nơi ẩm thấp và râm mát, nhưng điều này không có nghĩa là nó không cần có ánh sáng. Khi không có đủ ánh sáng, cây sẽ phát triển chậm và có màu vàng trên lá. Nên đặt cây ở gần cửa sổ, nơi có thể nhận được một phần ánh sáng vào buổi sáng hoặc buổi chiều. Tuy nhiên, đừng bao giờ đặt cây ở những nơi có ánh nắng trực tiếp, nhất là vào mùa khô. Với những chậu dương xỉ phải đặt ở nơi thiếu sáng, có thể thỉnh thoảng mang ra đặt ở nơi có ánh sáng một ngày để đáp ứng nhu cầu của cây.

Nhiệt độ cũng là một yếu tố quan trọng, nhưng yếu tố này thay đổi khác nhau tùy theo xuất xứ của loại dương xỉ bạn trồng. Các loại dương xỉ có nguồn gốc ở vùng nhiệt đới hoặc cận nhiệt đới thường phát

Chiều cao của chậu dương xỉ này tạo một phông nền thích hợp cho các chậu cảnh thân bò được đặt bên cạnh nó.

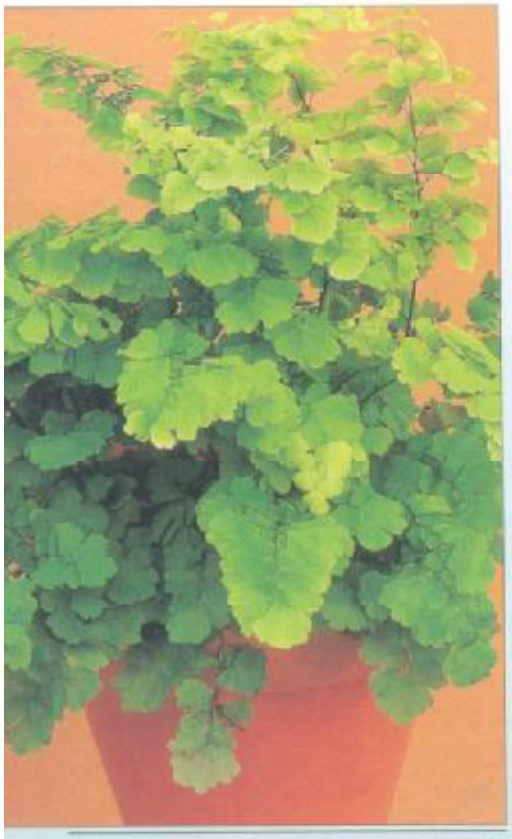

Adiantum raddianum là loại dương xỉ mọc rất khỏe và được xem là khá dễ trồng. Tuy vậy, vẻ đẹp của tán lá màu xanh sáng này vẫn không kém phần hấp dẫn.

Chậu dương xỉ còn non trẻ này có tên là Blechnum gibbum, có khả năng sẽ tiếp tục lớn lên thành một chậu cảnh khá lớn trong nhiều năm nữa.

triển tốt nhất ở nhiệt độ từ 15°C đến 21°C, cho dù một vài giống có thể sống được ở nhiệt độ thấp đến dưới 7°C. Với hầu hết các loại dương xỉ có nguồn gốc ở vùng nhiệt đới hoặc cận nhiệt đới thì giới hạn nhiệt độ thấp nhất có thể chịu được là khoảng 10°C.

Vào mùa khô, nên bón phân cho cây bằng hình thức pha loãng trong nước. Đừng bao giờ sử dụng nồng độ tối đa của nhà sản xuất, bởi vì bộ rễ của dương xỉ khá yếu ớt so với các loại cây khác và có thể dễ dàng bị hại bởi phân bón với nồng độ cao. Với những chậu cây lâu năm, nên có một thời gian nghỉ vào mùa đông và chính là lúc không nên bón phân cho cây.

Vì dương xỉ thích độ ẩm cao nên có thể tưới phun sương cho cây càng nhiều càng tốt. Tuy nhiên, phải tránh không phun sương khi nhiệt độ quá thấp, vào ban đêm hoặc lúc đang có ánh nắng chiếu vào cây.

Thay chậu cho cây vào mùa xuân, nhưng chỉ khi nào quan sát thấy cây đã có quá nhiều rễ trong chậu. Nếu không thì chỉ cần thay lớp đất mặt là đủ. Cắt bỏ những lá úa vàng hoặc hư hỏng để thúc đẩy các lá mới ra nhanh hơn. Mỗi lần thay chậu cũng là lúc bạn có thể tách bụi cây để tạo thêm những chậu mới.

Loại dương xỉ này – Asplenium nidus – có lá màu sáng bóng, rộng khoảng 8 cm và dài đến 45 cm, là một chậu cảnh lý tưởng để trang trí trên một bàn rộng.

Chậu dương xỉ này có tên là Cyrtomium falcatum, có khả năng chịu được khô hạn hơn so với nhiều loài khác. Nó được giữ ẩm bằng cách đặt bên trên một khay nhỏ có chứa sỏi và nước.

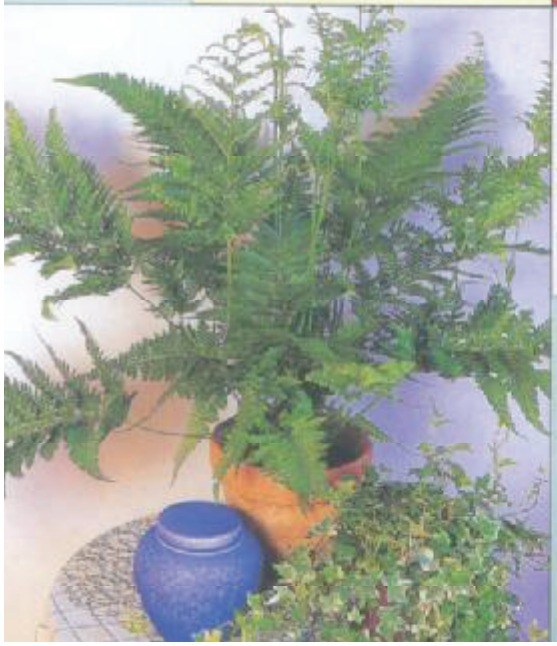

Loại dương xỉ rất được ưa chuộng này – Platycerium bifurcatum – là một loài thực vật biểu sinh có thể mọc tốt khi bám vào một khúc cây gỗ, không cần phải được trồng trong chậu.

Chậu dương xỉ to lớn này – Polystichum tsussimense – tạo ra một khoảng trống bên dưới nó, và vì thế cần có một chậu cảnh thân bò để che lấp khoảng trống này.

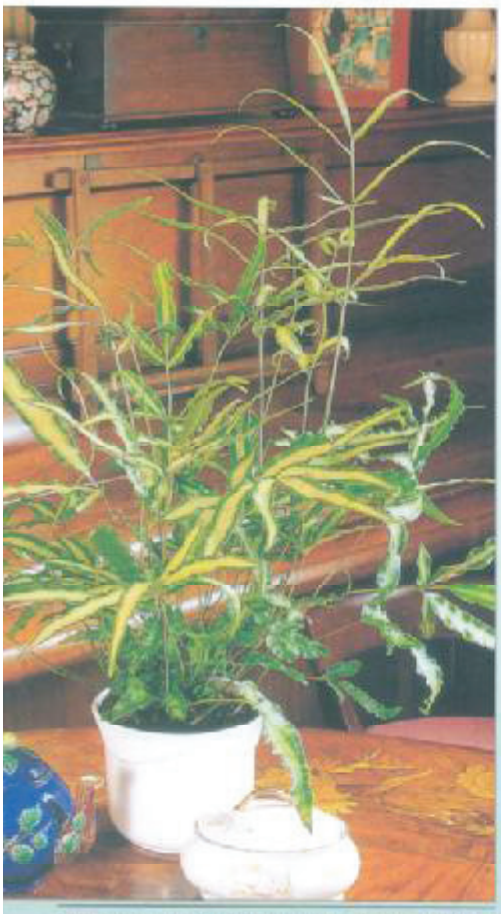

Loại dương xỉ có lá nhiều màu này tên là Pteris cretica var. albolineata, được trồng trong một chậu trắng trơn để không làm giảm đi vẻ đẹp của những tàu lá mảnh mai uốn quăn.

CÂY HỌ DỨA

Về mặt khoa học, cây họ dứa (bromeliads) được phân làm bốn loài khác nhau là Ananas comosus, Tillandsia usneoides, Aechmea magdalenae và Neoglaziuvia variegata.

Những cây cảnh họ dứa cũng có nhiều dạng lá khác nhau và có một số đặc điểm khác hơn các họ cây khác. Với một số cây thuộc họ này, bộ rễ chỉ làm công việc đơn giản là giúp cây bám chặt vào một điểm tựa nào đó hơn là để hấp thu dinh dưỡng cho cây từ trong đất, và khi được trồng trong chậu, cây có thể phát triển tốt trong những chậu nhỏ hơn nhiều so với nhu cầu của các loại cây khác. Một số cây khác cũng phát triển tốt khi được trồng trong các giỏ treo. Những cây cảnh thuộc họ Tillandsia usneoides thật ra không cần thiết phải trồng trong chậu vì chúng có thể hấp thu chất dinh dưỡng cần thiết từ môi trường không khí bao quanh. Người ta đã tận dụng đặc điểm này để trang trí một cách độc đáo bằng cách cho cây bám vào những khúc gỗ có hình thù kỳ lạ, những miếng vỏ cây lớn, hay thậm chí là trên một cái vỏ ốc loại lớn.

Loại cây cảnh này có tên là Neoregelia carolinae có những đường sọc màu kem rất đẹp trên lá. Toàn thân cây nhuốm sang màu hồng khi nó nở hoa và giữ được màu sắc này trong nhiều tháng.

Một nhóm các cây cảnh thuộc loài Tillandsia được trồng trong chậu đổ đầy sỏi, bám vào vỏ cây và một cái vỏ sò lớn. Màu nền đơn giản rất phù hợp với cách bài trí này.

Cây cảnh thuộc loài Ananas comosus cuối cùng cũng sẽ trổ hoa, nhưng điều đó không quan trọng bởi vì chúng được trồng chủ yếu là do nơi màu sắc và vẻ đẹp ấn tượng của lá.

CHĂM SÓC CÂY HỌ DỨA

Ngoại trừ những cây thuộc loài Tillandsia, tất cả những cây họ dứa khác đều được trồng trong chậu, nhưng với kích thước có thể nhỏ hơn nhiều so với các loại cây khác. Đất trồng phải đảm bảo độ thoát nước bằng cách trộn thêm các sợi làm xốp hoặc một ít than vụn.

Đặc điểm chung của những cây họ dứa là phát triển tốt trong môi trường có độ ẩm cao, vốn quen thuộc với chúng từ điểm xuất xứ là những khu rừng mưa ở vùng Nam và Trung Mỹ. Vì thế, việc thường xuyên tưới phun sương cho cây là rất tốt, nhất là với những cây thuộc loài Tillandsia không được trồng trong chậu.

Hầu hết các cây họ dứa có khả năng giữ nước trên lá và thân cây, vì thế cần tưới nước lên những nơi này. Phần đất trồng trong chậu chỉ nên tưới ở một mức độ vừa phải, tất nhiên là ít hơn so với các loại cây khác.

Mặc dù được xem là thích ẩm, nhưng cây cũng cần không khí ấm áp. Nhiệt độ được xem là thích hợp khi lượng nước giữ lại trên thân cây và lá được thường xuyên bay hơi hết và mỗi lần tưới sẽ cung cấp nước mới. Nếu lượng nước này thường xuyên ứ đọng không bay hơi hết, đó là dấu hiệu cây cần đưa đến một nơi khác có nhiệt độ cao hơn.

Phân bón có thể được hòa tan vào nước tưới với nồng độ bằng một nửa hàm lượng tối đa, và chỉ cần tưới một lần trong khoảng 6 đến 8 tuần lễ. Một lượng phân ít hơn cũng có thể được hòa trong nước tưới thường xuyên nếu xét cần.

Cũng giống như các loại cây khác, cây cần được tưới nước nhiều hơn trong thời gian sắp trổ hoa. Để tạo độ ẩm thường xuyên, có thể đặt chậu cây bên trên một khay đựng sỏi và nước. Hầu hết cây họ dứa được trồng vì có lá đẹp, nhưng một vài loài cũng có thể nở hoa rất đẹp. Tuy nhiên, cây chỉ nở hoa sau một thời gian trưởng thành khá lâu, và thường thì sẽ chết sau khi nở hoa. Nhưng cho đến thời điểm đó thì chắc chắn nó đã sản sinh được những chồi con để cho phép bạn trồng ra những chậu cây mới.

Có vẻ như không giống với một cây họ dứa, nhưng đây chính là một loài Tillandsia được trồng trong giỏ treo.

a. Loại cây cảnh này có tên là Aechmea fasciata, khi nở hoa đã phô bày một vẻ đẹp hầu như trọn vẹn.

b. Loài Ananas comosus vốn ban đầu được trồng để ăn trái, nhưng giờ đây đã thực sự là một loại cây cảnh giá trị.

c. Loại cây cảnh này có tên là Cryptanthus, có những viền quanh lá hình gợn sóng và thường có màu tương phản.

d. Neoregelia carolinae có những tàu lá rộng đặc biệt với viền lá rộng và đường sọc màu vàng kem.

e. Flabellata là một trong số rất ít cây cảnh thuộc loài Tillandsia được trồng trong chậu, có lá xanh dài hẹp và thường nhuốm màu hơi đỏ.

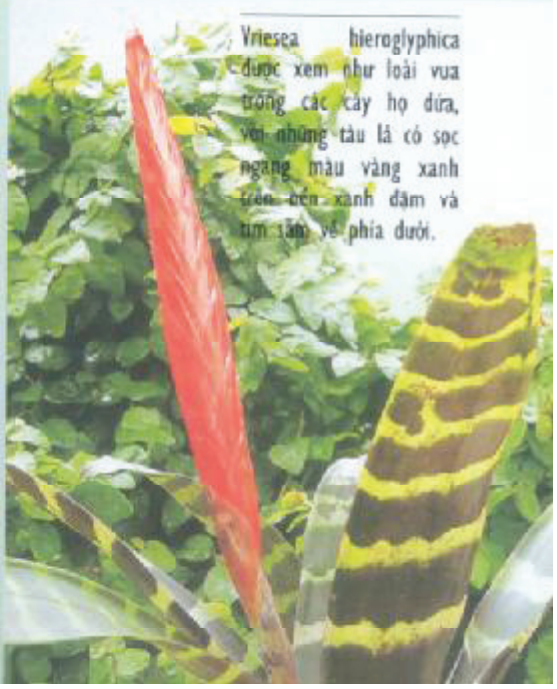

Vriesea hieroglyphica được xem như loài vua trong các cây họ dứa, với những tàu lá có sọc ngang màu vàng xanh trên nền xanh đậm và tím tím về phía dưới.

CÂY HỌ XƯƠNG RỒNG VÀ NHỮNG LOẠI CÂY GIỮ NƯỚC

Các cây cảnh thuộc họ xương rồng (cacti) không chỉ được trồng để làm cảnh. Nhiều người đã sưu tập chúng như một trò chơi đầy thú vị, vì quả thật chủng loại của chúng vô cùng đa dạng.

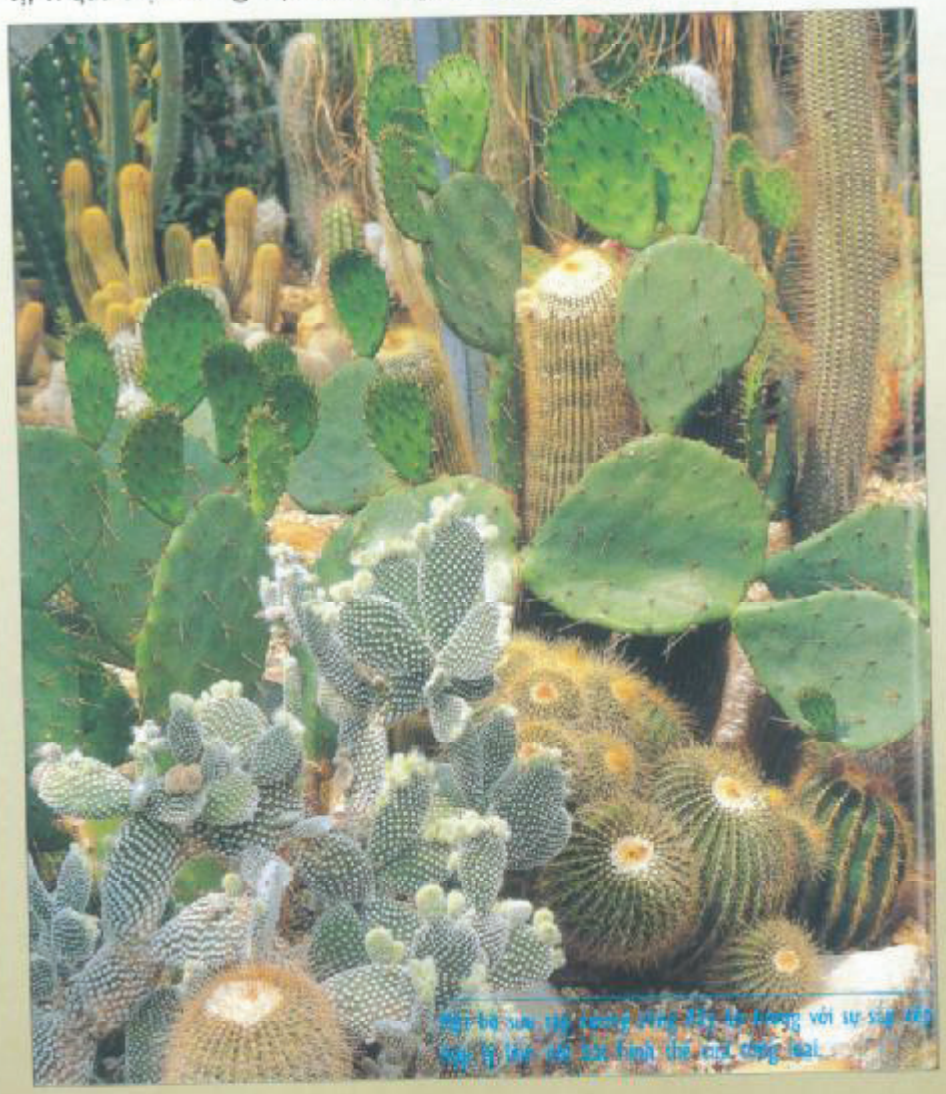

Một số xương rồng phát triển tốt ở môi trường với sự sắp xếp hợp lý tạo dáng hình thể của từng loại.

Những cây cảnh có quan hệ gần nhau được trồng trong các chậu tương tự như nhau để tạo thành sự gắn bó trong một nhóm.

Chúng ta thường nghĩ đến xương rồng kèm theo với ấn tượng về những vùng sa mạc hoang vu cháy bỏng, và điều đó quả là đúng với rất nhiều loại xương rồng. Tuy nhiên, cũng có không ít giống xương rồng sinh trưởng ở những vùng xa về phía Bắc Canada, và một số khác sống trong những khu rừng mưa ẩm ướt.

Tương tự như cây họ dứa, họ xương rồng cũng có một số loài biểu sinh, nghĩa là có thể sống mà không cần được trồng trong chậu. Chúng đã từng sống bám vào những thân cây cao trong rừng rậm.

Các loại xương rồng có nguồn gốc từ sa mạc luôn có khả năng sống được rất lâu mà không cần đến nước mưa hay nước tưới. Chúng hút nước từ sương đêm và tích lũy nước cũng như dinh dưỡng trong các mô cây. Đây là một đặc tính được xem như tiêu biểu để xếp chúng vào loại cây giữ nước (succulent). Tuy nhiên, cây họ xương rồng có đặc điểm riêng của chúng là phát triển từ những mắt cây. Những mắt cây này phát triển nối nhau, chúng thay thế cho thân, cành, lá, hoa và cả những cây con để tạo thành một thế hệ mới. Trong thực tế, để giảm tối đa lượng nước thoát ra bên ngoài, hầu hết các loài xương rồng không có lá hoặc có rất ít lá và lá rất nhỏ.

Xương rồng tích lũy nước và chất dinh dưỡng trong thân cây. Tất

cả các loài xương rồng đều có gai trên thân, nhưng ở một số loài gai không nhìn thấy được. Một đặc điểm chung mà ít người biết đến là tất cả các loài xương rồng đều có thể nở hoa nếu được chăm sóc tốt.

Những cây thuộc loại giữ nước nói chung có thân cây mọng nước, và đó là cách để chúng tích lũy nước nhằm chống lại những điều kiện khắc nghiệt, khô hạn của môi trường. Cấu trúc và hình dáng của cây nói chung đều giúp hạn chế tối đa lượng nước thoát ra bên ngoài do bốc hơi. Đặc điểm này giúp cho những cây loại này trở nên một trong những loại cây cảnh dễ trồng và dễ chăm sóc nhất. Tuy nhiên, để có được những cây cảnh đẹp bạn vẫn phải có được hiểu biết nhất định về những nhu cầu của chúng.

CHĂM SÓC CÂY HỌ XƯƠNG RỒNG

Sự đa dạng trong chủng loại các loài xương rồng cho chúng ta những cây cảnh khác nhau, từ những cây có vẻ đẹp đầy ấn tượng cho đến những cây có vẻ đẹp thanh nhã, dịu dàng. Nhưng điều kỳ lạ là cho đến nay chúng vẫn chưa được nhiều người trồng trong vườn cảnh.

Cây họ xương rồng không đòi hỏi sự chăm sóc khó khăn. Chúng có thể sống được trong hầu như tất cả mọi điều kiện, trừ khi bị úng nước. Mối nguy hại của sự dễ tính này là nhiều chậu cảnh xương rồng bị bỏ quên đến phủ bụi trong một xó xỉnh nào đó, hoặc bị tưới nước quá nhiều đến phải chết vì úng nước. Thật ra, chúng cũng có những nhu cầu nhất định để có thể phát triển tốt: chúng cần có ánh sáng, không khí trong lành và những khoảng thời gian khô mát thích hợp.

Loài xương rồng này có tên là Parodia clavicep, tạo ra một vẻ đẹp ấn tượng bằng những đường nét tạo thành từ những hàng gai của nó, xoay quanh tiêu điểm màu trắng của những mắt cây non.

Loại xương rồng có hoa rất đẹp này – Epiphyllum – có nguồn gốc từ rừng rậm nhưng hiện đã được nhân giống và trồng ở nhiều nơi.

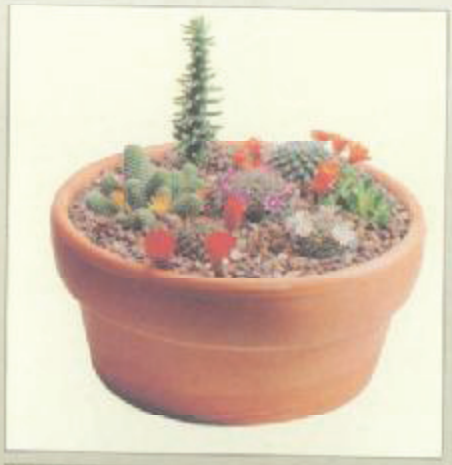

Sự kết hợp những cây xương rồng loại nhỏ trong một chậu như thế này là rất thích hợp để trưng bày tại một nơi có nắng ấm. Nếu kiên nhẫn chờ đợi trong khoảng 3 hoặc 4 năm, tất cả những cây này rồi đều sẽ nở hoa.

Các loại xương rồng có gốc từ rừng rậm thường có hoa lớn và rất đẹp, thích hợp với việc trồng và trưng bày riêng lẻ trong các giỏ treo. Ngược lại, các giống xương rồng của sa mạc tạo ra vẻ đẹp từ hình dáng và những đường nét trên thân cây, nên thích hợp với việc được trưng bày thành nhóm để tạo ra sự so sánh và tương phản làm tăng thêm vẻ đẹp. Những loại xương rồng tí hon thường được trồng chung với nhau trong cùng một chậu, nhưng những loại thân lớn cần phải được trồng trong những chậu riêng biệt.

Hầu hết cây họ xương rồng đều cần nhiều ánh sáng, nhiều đến mức tối đa mà môi trường của bạn có thể cho phép. Vì thế, chúng thích hợp để trưng bày ở những nơi thoáng và có nhiều ánh nắng, nơi mà hầu hết các loại cây cảnh khác đều không thể chịu được. Nhược điểm duy nhất của loại cây cảnh này là nó rất lâu trổ hoa. Vì thế, nếu bạn mua một chậu xương rồng từ vườn cây cảnh, nên chọn một cây đã trổ hoa thay vì phải chăm sóc và chờ đợi trong nhiều năm. Mặt khác, hình dạng khác thường của những loại xương rồng khác nhau tỏ ra rất hấp dẫn đối với nhiều người, và một khi bạn đã thấy thích loại cây này, bạn sẽ nảy sinh một sự khao khát muốn sưu tập thật nhiều những cây cùng họ của nó.

Nopalxochia ackermanii nở hoa rất nhiều, nhất là khi được giữ nguyên nhiều năm không thay chậu.

Aporocactus flagelliformis, còn gọi là xương rồng đuôi chuột, là một loại cây cảnh lý tưởng để trồng trong các chậu treo.

XƯƠNG RỒNG RỪNG

Xương rồng rừng rất khác biệt với xương rồng sa mạc. Chúng thường cho ta vẻ đẹp ngoạn mục khi nở hoa, và thường phát triển theo dạng thân bò do khả năng mọc lan trên những thân cây trong rừng rậm. Mặt khác, chúng cần nhiều ánh sáng nhưng không thích hợp với ánh nắng trực tiếp; cần độ ẩm cao nhưng cũng cần được thoát nước tốt cho đất trồng, vì thế cần được tưới phun sương nhiều vào những giai đoạn đang phát triển mạnh.

Sau giai đoạn nở hoa, nên cho cây nghỉ bằng cách đặt ở nơi râm mát và tưới nước ở mức tối thiểu cho đến khi các nụ hoa xuất hiện trở lại. Bắt đầu tưới nước nhiều hơn và cung cấp một lượng phân bón cân đối bằng cách pha thật loãng vào nước tưới mỗi tuần một lần, đồng thời đặt cây ở một nơi có nhiệt độ cao hơn và nhiều ánh sáng hơn.

Loài xương rồng hoa đỏ này thường được gọi là hoa của mùa Phục sinh, nhưng tên thật của nó là Hatiora gaertneri.

NHỮNG CÂY GIỮ NƯỚC KHÁC

Ngoài họ xương rồng ra, còn có hơn 50 họ cây khác được xếp vào loài cây giữ nước (succulent). Xương rồng có nguồn gốc hầu như giới hạn ở vùng châu Mỹ, nhưng những cây giữ nước khác còn có nguồn gốc ở châu Phi và một số vùng ở châu Âu. Các loại cây này có đặc tính chịu đựng sự khô hạn tương tự như xương rồng sa mạc. Trong thực tế chúng có thể mọc bên cạnh xương rồng.

Hầu hết các cây loại này cần nhiều ánh nắng và đất trồng phải thoát nước tốt. Chúng cần được tưới nước nhiều trong mùa khô vào những lúc mà đất trồng đã gần khô hẳn, nhưng vào mùa đông cần giảm tối thiểu lượng nước tưới và đặt cây ở nơi có nhiệt độ thấp.

Vào mùa khô, cây cần được cung cấp phân bón bằng cách pha vào nước tưới khoảng 3 đến 4 tuần một lần, và đặt ở nơi thoáng khí mà không cần độ ẩm cao.

Có ba nhóm chính được phân loại theo cấu trúc của cây. Nhóm tích lũy nước và dinh dưỡng trong lá cây, nhóm tích lũy nước và dinh dưỡng trong thân cây, và nhóm cuối cùng tích lũy nước và dinh dưỡng trong rễ cây.

Những bông hoa mảnh mai này là của loài Aloe aristata, với cuống hoa cao đến 30 cm trong khi lá cây chỉ cao đến 15 cm.

Agave americana với những tàu lá rộng gợn sóng và những đường sọc màu vàng kem tạo ra một vẻ đẹp giản dị nhưng mạnh mẽ.

Những đường viền màu vàng của Sanseveria trifasciata giúp cho loại cây này có được vẻ đẹp nổi bật trên một màu nền đơn giản.

Loại cây này tên là Kalanchoe blossfeldiana có thể nở hoa vào bất cứ mùa nào trong năm, có đủ các giống hoa đỏ, hồng, vàng và trắng.

Những chiếc lá màu xanh sáng của cây Sedum morganianum – còn gọi là cây đuôi lừa – rất dễ bị tách rời ra, vì thế phải hết sức thận trọng khi di chuyển loại cây này.

NHỮNG CHẬU HOA TRỒNG TỪ CỦ

Nhiều loại hoa rất đẹp được trồng từ củ của chúng. Hầu hết những hoa loại này thường nở vào cuối đông, vào thời điểm báo hiệu mùa xuân đến. Khi được chăm sóc đặc biệt, chúng có thể nở hoa sớm hơn nhiều so với trong tự nhiên, và thực ra là có nhiều loại hoa trồng từ củ có thể nở hoa quanh năm.

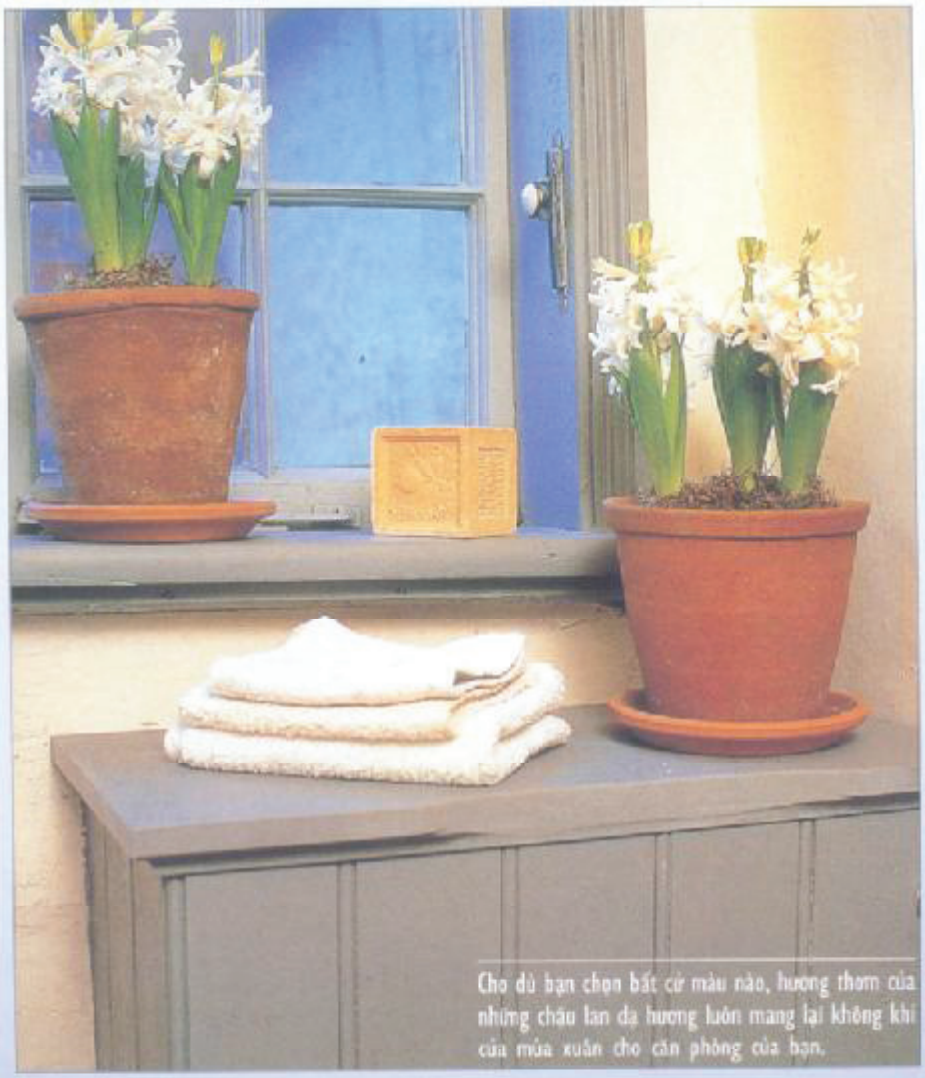

Cho dù bạn chọn bất cứ màu nào, hương thơm của những chậu lan da hương luôn mang lại không khí của mùa xuân cho căn phòng của bạn.

Thông thường thì cách tốt nhất để duy trì các củ hoa là mang trồng ra vườn sau khi chúng đã trổ hoa, vì thường không thể trông đợi vào việc chúng trổ hoa lần nữa. Tuy nhiên, có một số củ hoa đặc biệt cần được giữ để chăm sóc trong nhà cho đến mùa hoa năm sau. Khi được chăm sóc tốt, chúng có thể liên tục nở hoa trong nhiều năm liền.

Việc có được một chậu hoa đẹp để trưng bày tự nó đã là một niềm vui thích, nhưng bạn sẽ mất đi phần lớn sự thích thú nếu bạn không tự mình trồng được chậu hoa ấy.

Cách đánh giá đơn giản khi chọn củ giống là chọn những củ lớn, chắc và có độ nặng hơn so với trong cùng nhóm. Loại bỏ những củ có dấu hiệu bị dập nát, hư hỏng hay bị meo mốc bám vào, cũng như những củ có vẻ quá ẩm ướt.

Củ giống có thể được ươm trong một hỗn hợp gồm xơ dừa, than vụn và vỏ sò xay nhuyễn. Loại hỗn hợp này không có chứa dinh dưỡng, chỉ dùng trong một thời gian ngắn khi cần giữ củ hoa trước khi trồng, và không thích hợp cho những củ hoa cần được nuôi sau khi trổ hoa. Đối với củ sau khi trổ hoa, cần có một loại đất trồng cân bằng các loại dinh dưỡng để giúp củ phát triển và hồi phục lại sau thời gian trổ hoa.

Chậu trồng cũng cần được cân nhắc chọn lựa cẩn thận nhằm có thể vừa thích hợp cho sự phát triển của cây vừa thích hợp cho mục đích trưng bày. Các chậu hoa loại này sẽ được trưng bày trên bàn hay những vị trí gần gũi khác trong phòng, vì thế thường được chọn loại không có lỗ thoát nước để tránh nước chảy xuống bên dưới đáy chậu. Để đảm bảo rễ cây không úng nước, một lớp than vụn hoặc sỏi nhỏ cần được đặt bên trong đáy chậu. Các loại chậu men được chọn dùng cũng vì mục đích này, vì các chậu đất nung loại thường sẽ có độ xốp, thấm nước ra bên ngoài và làm bẩn mặt bàn hay bất cứ nơi nào đặt chậu hoa. Có thể đặt một khay nhỏ bên dưới chậu, nhưng điều này làm giảm vẻ đẹp của chậu hoa.

HOA THỦY TIÊN

Hoa thủy tiên thuộc họ thủy tiên (Narcissus) và gồm khá nhiều loài khác nhau, có thể nở hoa từ đầu mùa đông cho đến mùa xuân. Mặc dù chúng ta thường quen thuộc với loại thủy tiên vàng, nhưng thật ra còn có thủy tiên màu trắng và màu vàng kem nữa.

TRỒNG HOA THỦY TIÊN

Màu vàng sáng của thủy tiên đã được nhiều người xem như biểu tượng của mùa xuân, và chậu hoa chỉ phát huy tối đa vẻ đẹp khi được trồng bằng nhiều củ hoa đặt gần nhau.

Một chậu hoa thủy tiên mọc khỏe tạo ra vẻ đẹp rất xứng đáng để trưng bày ở nơi nhiều người nhìn thấy nhất.

Củ thủy tiên được ươm vào cuối mùa hè, mỗi chậu một củ, đặt trên một hỗn hợp xốp và ẩm được cho vào khoảng nửa chậu.

Khi bắt đầu mang trồng, kiểm tra độ cao của lớp đất trồng trong chậu. Dùng một củ hoa để ướm thử, sao cho khi lấp đất rồi thì củ hoa nhô hơi cao hơn vành chậu một chút. Sau đó đặt củ vào chậu, thật gần nhưng không chạm hẳn vào nhau. Chậu càng có nhiều hoa thì càng đẹp hơn.

Sau khi xếp củ hoa đầy chậu, cho thêm đất trồng vào, bắt đầu từ giữa chậu. Em nhẹ để đất rơi đầy vào các khe giữa những củ hoa. Cho đất đầy lên đến cách vành chậu chừng 1 cm. Nếu chậu có lỗ thoát nước, tưới đẫm và để ở nơi có thể thoát nước. Nếu không, chỉ tưới nhẹ vừa ướt đều.

Dùng một tấm nhựa dẻo để bọc kín cả chậu hoa lại và mang đặt ở nơi có nhiệt độ thấp. Thường xuyên kiểm tra để đảm bảo đất trồng vẫn luôn ẩm ướt. Nếu không thì tưới thêm nước vào. Đặt chậu vào nơi có nhiệt độ cao hơn khi thấy các mầm non đã nhú được khoảng 5 cm.

Để có những bông hoa nở sớm, củ hoa cần được xử lý bằng cách cho qua một thời gian làm lạnh nhân tạo. Nếu bạn chỉ muốn những bông hoa nở theo mùa bình thường thì không cần giai đoạn làm lạnh này. Thường thì những củ hoa được trồng vào cuối mùa hè có thể kịp cho hoa vào mùa Giáng sinh. Nếu thích loại hoa có hương thơm thì cần chọn các giống thuộc nhóm Narcissus papyraceus.

HOA NGHỆ TÂY VÀ UẤT KIM HƯƠNG

Sau hoa thủy tiên thì nghệ tây và uất kim hương là những loại hoa mùa xuân được ưa chuộng nhất. Khác với trước đây, hiện nay người ta đã tạo ra được khá nhiều giống với đủ các màu hoa mong muốn.

Khi các loại hoa này bắt đầu trổ hoa, tốt nhất là phải chọn đặt ở những nơi có nhiệt độ thấp. Nếu nhiệt độ quá cao, cây sẽ ngưng trổ hoa và thậm chí có thể chết.

a. Hoa nghệ tây không chỉ có mỗi một màu này. Hiện đã có đủ các màu như vàng, vàng kem, xanh, tím, và cả màu trắng nữa.

b. Hoa uất kim hương không chỉ làm đẹp cho khu vườn, nó đã trở thành những chậu hoa trang trí thích hợp cho mọi căn phòng trong nhà.

c. Hoa uất kim hương màu đỏ tươi càng đẹp hơn với lá xanh có những vệt nâu hay tím sẫm.

d. Màu sắc sinh động và mạnh mẽ của hoa uất kim hương đã giúp nó trở thành một trong các loài hoa được ưa chuộng.

CÁCH LÀM CHO HOA UẤT KIM HƯƠNG NỞ SỚM

Bắt đầu chọn các củ giống vào cuối mùa hè hoặc đầu mùa thu. Chọn những củ trước đây đã trổ hoa càng sớm càng tốt. Để giúp rễ mọc nhanh hơn, có thể lột bỏ lớp vỏ màu nâu ở ngoài cùng. Giữ các chậu ươm củ ở nơi có nhiệt độ thấp nhất và phủ một lớp đất dày với một tấm nhựa dẻo màu đen bên trên, hoặc ở nơi không có ánh sáng. Theo dõi mười ngày một lần để đảm bảo là đất trồng vẫn còn ẩm ướt.

Vào đầu mùa đông, mang các chậu giống đến nơi có nhiệt độ ấm hơn nhưng giữ không để chúng bị chiếu sáng nhiều. Khi chồi non mọc cao khoảng 10 cm, mang đặt ở nơi có ánh sáng đầy đủ và nhiệt độ ấm hơn. Những chậu hoa này sẽ nở vào dịp Giáng sinh với điều kiện thời tiết ở Bắc bán cầu. Nên cho cây tiếp xúc với ánh sáng và nhiệt độ tăng dần cho đến khi trổ hoa.

NHỮNG CHẬU NGHỆ TÂY

Hoa nghệ tây thường nở sớm vào cuối đông. Tuy nhiên, bạn còn có thể làm cho chúng nở sớm hơn nữa. Để chậu hoa đẹp hơn, có thể chọn mua loại chậu được thiết kế đặc biệt với những lỗ trống quanh chậu.

Ươm củ giống trong chậu và phủ đất dày bên trên.

Với loại chậu trồng đặc biệt này, những bông hoa sẽ càng đẹp hơn khi chúng đâm ra từ những lỗ trống quanh chậu.

Lan dạ hương tím với hương thơm mạnh thường trổ hoa vào cuối đông hoặc đầu xuân.

Ngâm chậu vào nước trong 24 giờ để nó hoàn toàn đẫm nước, sau đó đặt một lớp sỏi hay than vụn trong đáy chậu để đảm bảo rút nước. Cho một lớp đất trồng đã tưới ẩm vào chậu và bắt đầu đặt các củ hoa vào, xoay phần ngọn củ, nơi sẽ đâm chồi, ra hướng các lỗ trống quanh chậu. Cho thêm đất trồng vào chậu rồi đặt thêm một lớp củ để cho hoa trên mặt chậu. Che phủ tất cả không cho tiếp xúc với ánh sáng và đợi cho các mầm non nhú ra. Sau đó chăm sóc như bình thường.

Chỉ một chậu lan dạ hương này cũng đủ để làm rực sáng cả căn phòng.

HOA LAN DẠ HƯƠNG

Các loại hoa lan dạ hương được phát triển từ giống Hyacinthus orientalis hiện được phổ biến nhất, với hương thơm và các màu hoa như trắng, hồng, xanh, vàng và đỏ.

Củ giống được ươm từ cuối mùa hè hoặc đầu mùa thu, chọn những củ có kích thước bằng nhau để ươm chung trong cùng một chậu. Nên đặt cách nhau để có một ít khoảng trống ở giữa các củ hoa.

Sau khi nở hoa, có thể mang trồng ra vườn và chăm sóc cho đến mùa hoa năm sau. Tuy nhiên, qua nhiều năm thì hoa sẽ ngày càng thưa thớt hơn.

DÙNG CHẬU THỦY TINH

Lan dạ hương là loại hoa thích hợp nhất để trồng trong chậu thủy tinh. Nên bắt đầu trồng từ cuối mùa hè hoặc đầu mùa thu, dùng những củ đã được xử lý nở hoa sớm (đã qua giai đoạn ngủ đông nhân tạo). Cho nước vào bình lên đến chỗ cong và đặt củ vào, sao cho phần đáy của củ vừa chạm mặt nước.

Sau đó, mang tất cả đặt ở một nơi nhiệt độ thấp và không có ánh sáng, cho đến khi lá non bắt đầu mọc và rễ dài được khoảng 8 đến 10 cm. Mang chậu hoa đặt ở nơi có ánh sáng và nhiệt độ cao hơn. Giữ mức nước sao cho luôn chạm đến phần đáy của củ hoa.

Cho nước vừa đến chỗ cong và đặt củ vào.

CÁCH TRỒNG LAN DẠ HƯƠNG

a

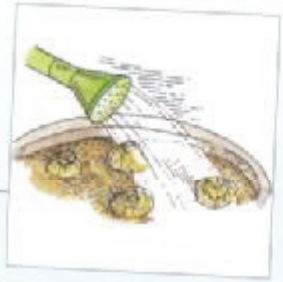

b

c

Chậu thủy tinh làm cho bông hoa càng tăng thêm vẻ đẹp vì bạn có thể nhìn thấy trọn vẹn cả cây hoa.

a. Làm sạch chậu để ngăn ngừa nấm mốc hoặc sâu bệnh. Cho đất trồng đã làm ẩm vào một nửa chậu và đặt củ vào với khoảng cách cân đối. Nếu số củ hoa là một số lẻ, nên đặt một củ ở giữa chậu và xếp số còn lại xoay quanh nó.

b. Nên giữ khoảng cách chừng 1 cm giữa các củ hoa và giữa củ ngoài cùng với thành chậu. Cho thêm đất trồng vào lên đến cách mép trên cùng chừng 1 cm và phải đảm bảo phần trên cùng của củ nhô ra khỏi đất. Ém nhẹ lớp đất trồng trước khi tưới nước. Nếu chậu có lỗ thoát nước, tưới đẫm rồi để cho rút nước. Nếu không, chú ý chỉ tưới vừa phải.

c. Dùng một tấm nhựa dẻo màu đen để bọc chậu hoa lại và mang đặt ở một nơi có nhiệt độ thấp, tránh ánh sáng. Thường xuyên kiểm tra để đảm bảo lớp đất trồng vẫn còn đủ ẩm và tưới nước nếu thấy quá khô. Khi chồi non nhú lên được 5 đến 8 cm, mang chậu hoa ra đặt ở nơi có ánh sáng và nhiệt độ ấm hơn. Sau đó chăm sóc như bình thường.

MỘT SỐ LOÀI HOA KHÁC

Loài hoa này – Hippeastrum – vẫn thường được gọi là hoa loa kèn, mặc dù tên gọi này không chính xác. Nếu được chăm sóc tốt, nó có thể nở hoa nhiều năm liền.

Để chậu hoa Clivia miniata này nở đẹp như trong hình, cần phải có một giai đoạn bỏ nước – với lượng nước tưới tối thiểu – cho đến khi cuống hoa mọc cao khoảng 15 cm.

Loài hoa này có tên là clivias nhưng lại thường được gọi là hoa huệ tây, có thể nở hoa qua nhiều năm liền nếu được chăm sóc đúng cách. Nó cần một giai đoạn nghỉ đông, không được di chuyển chậu hoa khi bắt đầu nở hoa, và không nên thay chậu.

Chỉ cần được làm lạnh một thời gian trước khi trồng, loài hoa loa kèn này sẽ có thể nở hoa hầu như quanh năm, tùy thuộc vào thời điểm bắt đầu trồng.

Chậu hoa iris này không chỉ mang lại vẻ đẹp cho mùa xuân mà còn có hương thơm ngọt ngào nữa.

NHÂN GIỐNG CÂY TRỒNG

Việc tự nhân giống cây cảnh để trồng là một thú tiêu khiển được nhiều người say mê. Bạn có thể nhân giống bằng hạt giống, củ giống hoặc dùng các phương pháp nhân giống vô tính.

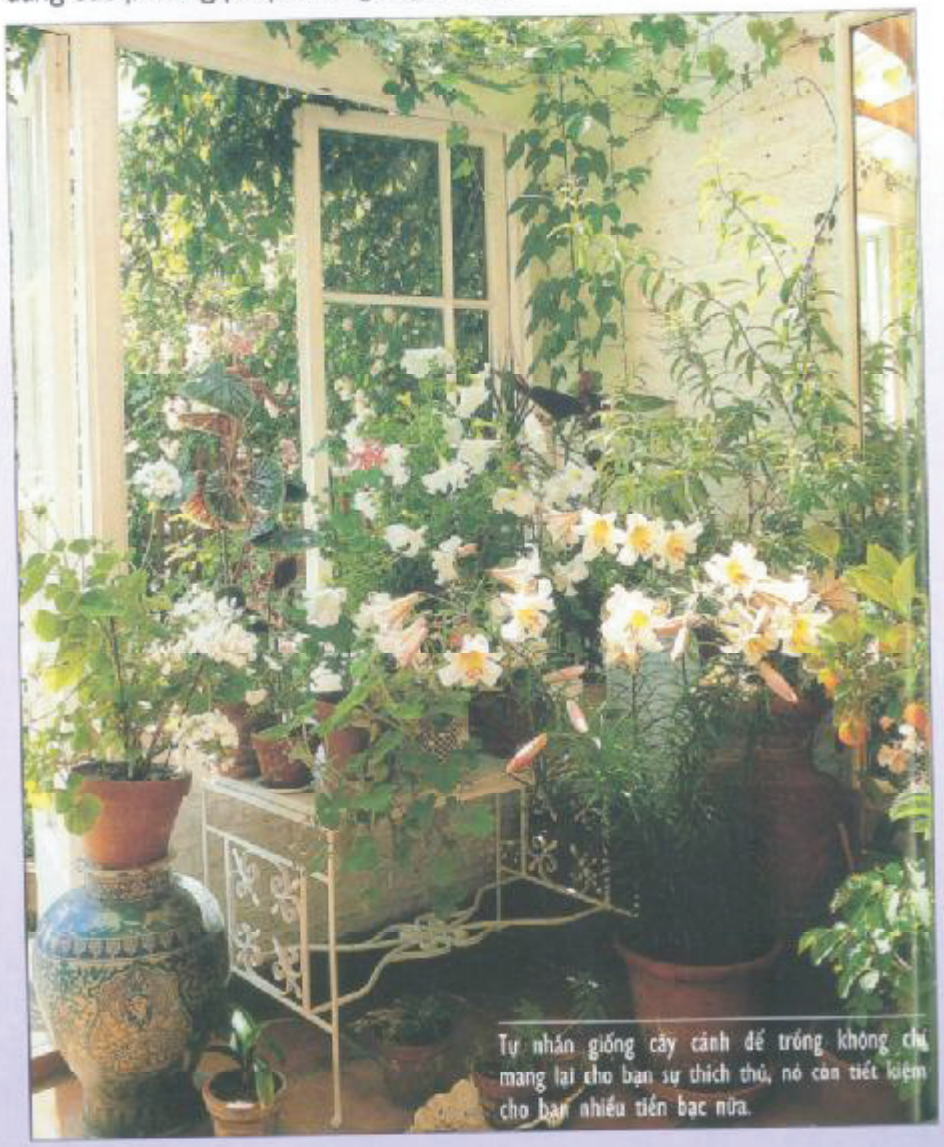

Tự nhân giống cây cảnh để trồng không chỉ mang lại cho bạn sự thích thú, nó còn tiết kiệm cho bạn nhiều tiền bạc nữa.

Streptocarpus có thể dễ dàng được nhân giống bằng hạt, nhưng điều đó không đảm bảo sẽ có được những bông hoa đẹp giống như cây mẹ. Vì thế, nhân giống vô tính là cách tốt nhất để đảm bảo cây con sẽ giữ được những phẩm chất tốt đẹp của cây mẹ.

Nhiều loại cây có thể được trồng bằng hạt, nhưng nếu có thể nhân giống được bằng cành, rễ hoặc lá cây sẽ đảm bảo cho ra những cây mới có tính chất không khác với cây mẹ, trong khi cây trồng từ hạt thường bị thay đổi và không giữ được những phẩm chất tốt.

Việc mua cây trồng đã ươm sẵn có thể tiết kiệm cho bạn nhiều thời gian và công sức, nhưng nếu bạn tự ươm lấy cây giống thì chi phí về tiền bạc sẽ giảm rất nhiều. Bên cạnh đó, bạn còn có được niềm vui trong công việc chăm sóc cây con. Điều này chắc chắn sẽ tạo cho bạn rất nhiều hứng thú khi được quan sát cây phát triển qua từng giai đoạn.

Có nhiều cách để nhân giống từ một cây mẹ. Có những loại cây cho phép ươm cây con từ một đoạn cành cắt ra từ cây mẹ. Một số khác được ươm từ rễ, và một số có thể sinh sản cây con từ các lá già. Một số được ươm từ lá cây nguyên vẹn, trong khi một số khác cho phép cắt lá thành nhiều phần để ươm ra cây con. Và cuối cùng, một số loại cây dạng bụi có thể được tách ra thành nhiều cây, hoặc có cây non sinh từ cây mẹ để có thể tách ra trồng.

NHÂN GIỐNG BẰNG HẠT

Tốt nhất là ươm hạt giống trong một cái khay để có thể mang đặt ở nơi có nhiệt độ tương đối ấm áp và ổn định, có ánh sáng tốt nhưng không bị nắng chiếu trực tiếp. Nếu ươm hạt trực tiếp vào chậu trồng sẽ choán chỗ rất nhiều, trong khi một khay ươm chỉ cần một diện tích nhỏ mà thôi.

Chọn kích thước khay vừa cân đối với lượng hạt giống cần ươm và làm sạch khay trước khi bắt đầu việc ươm hạt. Mỗi khay ươm chỉ dành riêng cho một loại hạt giống, vì các loại hạt khác nhau có thời gian phát triển khác nhau.

Kiểm tra mỗi ngày để đảm bảo đất trong khay không quá khô cũng không quá ướt. Đặt khay ở nơi không có ánh nắng trực tiếp và có nhiệt độ thấp, tốt nhất là trong khoảng từ 16 đến 21°C. Thường thì nên giữ khay trong chỗ tối cho đến khi các mầm non bắt đầu nhú lên. Ngay khi ấy, chuyển khay đến một nơi thoáng khí và có ánh sáng nhẹ nhưng tránh nắng nóng trực tiếp. Khi cây lớn dần, cho tiếp xúc với ánh sáng ngày càng nhiều hơn.

a

b

c

d

a. Làm sạch khay trước khi dùng. Nếu là loại khay bằng đất nung, cần được ngâm nước trong 24 giờ. Trải một lớp sỏi nhỏ hoặc than vụn ở đáy khay để thoát nước, rồi cho đất tơi xốp trộn với phân bón ở nồng độ vừa phải vào khay. Cẩn thận cho đất vào các góc và cạnh khay.

b. Sau khi cho đất gần đầy khay, dùng một miếng gỗ để gạt cho bằng mặt. Dùng tay ém nhẹ khắp mặt khay để đất hơi chặt xuống. Mặt đất nên được giữ cách mép trên cùng của khay chừng khoảng 2 cm.

c. Gấp đôi một tờ giấy để làm dụng cụ gieo hạt đơn giản. Cho hạt giống vào tờ giấy và dùng ngón tay gõ nhẹ để hạt giống chầm chậm rơi đều xuống. Di chuyển đều để hạt giống được rải đều khắp mặt khay. Không rải hạt giống quá gần các cạnh khay vì đất ở đó có khuynh hướng mau khô, không đủ độ ẩm.

d. Sau khi gieo giống xong, phủ một lớp đất mịn lên trên cùng bằng cách sử dụng một cái rây có lỗ nhỏ. Hạt giống càng lớn thì lớp đất phủ càng dày và ngược lại. Nếu hạt giống rất nhỏ thì chỉ cần một lớp đất phủ thật mỏng.

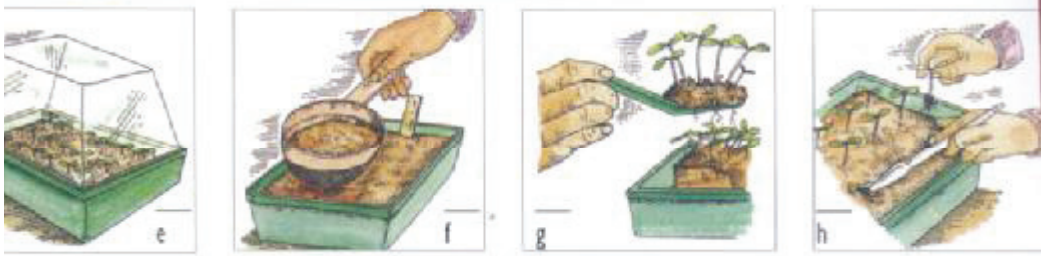

e. Tưới nước cho khay giống bằng cách ngâm nó vào một khay lớn hơn chứa đầy nước để nước thấm ngược từ dưới lên qua các lỗ thoát nước. Khi thấy nước đã thấm đều lên lớp đất trên mặt khay, mang khay đặt ở nơi mà lượng nước thừa có thể thoát ra hết. Sau đó đậy khay lại và mang đặt vào nơi thích hợp. Chờ cho đến khi các mầm non nhú lên.

f. Nếu là loại khay không có nắp đậy, có thể bao phủ lại bằng một tấm nhựa dẻo nhưng phải đảm bảo nó không chạm vào lớp đất mặt của khay. Mở tấm nhựa ra mỗi ngày và lau sạch nước đọng trước khi đậy lại.

g. Ngay khi cây non mọc hai lá mầm đầu tiên, chuyển sang một khay ươm khác lớn hơn. Dùng một dụng cụ nhỏ hay mũi dao để lấy cây con ra khỏi khay. Đừng chạm vào bộ rễ non nớt mà chỉ nắm nhẹ các lá mầm để di chuyển cây.

h. Chuẩn bị đất tơi xốp trộn với phân bón cho vào đầy khay mới. Dùng một que nhỏ để xoi những lỗ nhỏ đều đặn trên mặt khay, cách nhau khoảng 4 - 5 cm. Lần lượt cho cây con vào lỗ, chỉ để cho lá mầm vừa nhô lên khỏi mặt đất trồng. Sau đó tưới nước cho khay bằng cách ngâm vào nước. Sau đó đặt ở nơi râm mát. Các lá thật sẽ tiếp tục mọc lên sau đó. Trồng cây vào chậu khi đã đủ độ lớn.

NHÂN GIỐNG TRỰC TIẾP TỪ CÂY MẸ

Nhân giống trực tiếp từ cây mẹ, có thể là từ một đoạn cành, có thể từ một đoạn rễ, hoặc lá già... đều là những cách tốt để nhân giống một cây cảnh khi muốn đảm bảo cây con sẽ giữ được hoàn toàn những phẩm chất tốt của cây mẹ. Đây cũng là cách nhân giống thích hợp để liên tục thay thế những cây cảnh ngắn ngày hoặc những cây không thể trồng lâu năm vì sẽ quá lớn. Phương pháp này cũng rất lý tưởng khi bạn muốn nhân giống nhanh một cây trồng còn quý hiếm.

Dụng cụ cần chuẩn bị khá đơn giản. Một con dao thật sắc bén, một hay nhiều chậu mới để trồng cây con vào, túi nylon và một số cây que để chống đỡ. Đất trồng cần chuẩn bị đặc biệt tơi xốp, giàu dinh dưỡng và dễ thoát nước nhưng giữ ẩm tốt.

CẮT NGỌN CÂY

Chọn một cây giống mọc khỏe và không sâu bệnh. Tưới nước cho cây vào ngày trước đó. Cắt lấy những ngọn mọc phía ngoài bụi cây. Những cành non mới mọc rất khó đâm rễ, vì thế hãy chọn những cành già hơn.

Giữ cây ươm ở nơi ấm và có ánh sáng nhẹ cho đến khi các chồi non nhú lên cho thấy là rễ đã bắt đầu hình thành. Mở tấm che và trồng cây vào chậu. Ngắt bỏ ngọn non ngay trên các nách lá khi cây bắt đầu phát triển để làm cho cây đâm ra nhiều ngọn mới hơn.

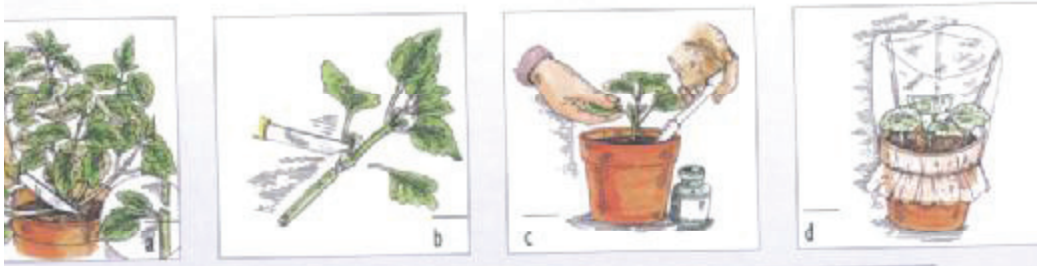

a. Dùng dao bén cắt một đoạn ngọn cây dài khoảng 8 đến 13 cm. Chú ý tạo vết cắt nghiêng và ở ngay bên trên nách lá.

b. Cắt bỏ đoạn thân bên dưới nách lá, nơi mà các rễ mới sẽ được hình thành. Tỉa bỏ các lá cây ở vị trí này. Nếu cắt nhiều hom giống và mất nhiều thời gian, cần giữ các hom đã cắt trong nước cho đến khi sẵn sàng mang cấy.

c. Chuẩn bị chậu và đất trồng từ trước. Dùng mũi dao hoặc que nhọn tạo một lỗ ở giữa chậu. Nhúng đoạn dưới của hom giống vào dung dịch thuốc kích thích mọc rễ trước khi cắm vào chậu. Chú ý không để lá cây chạm sát mặt đất trồng.

d. Tưới đẫm chậu cây, dùng túi ny-lon bao phủ lại để giữ ẩm, với các que cắm bên trong giữ cho miếng ny-lon không chạm vào cây. Nhớ xoi thủng một vài lỗ để tạo sự thoáng khí.

NUÔI RỄ TRONG NƯỚC

Một vài loại cây, chẳng hạn như loại hoa tím châu Phi, có thể mọc rễ trong môi trường nước. Cách làm rất đơn giản. Cho nước vào đầy một chai sạch rồi dùng giấy thấm bịt miệng chai lại với một dây cao su nhỏ ràng quanh miệng chai. Xoi thủng một lỗ nhỏ và cắm hom giống xuyên qua đó, vừa đủ ngập một phần trong nước. Giữ chai ở nơi có nhiệt độ ấm và có ánh sáng nhẹ cho đến khi nhìn thấy rễ đâm ra. Chuẩn bị chậu trồng và mang hom giống trồng vào đó.

CẮT CÀNH CÂY

Một số loại cây không đòi hỏi phải nhân giống bằng ngọn cây mà có thể sử dụng bất cứ đoạn cành nào. Có thể ươm nhiều hom giống loại này trong cùng một chậu cho đến khi bắt đầu phát triển mới mang ra trồng riêng.

a. Dùng dao bén cắt một đoạn cành non mềm từ cây mẹ. Chú ý cắt ngay ở vị trí bên trên nách lá. Sau đó cắt đoạn cành ra thành nhiều hom giống, mỗi hom giống có ít nhất là một nách lá.

b. Chuẩn bị đất trồng đặc biệt thích hợp cho việc ươm hom giống trong một chậu sạch. Lần lượt cắm các hom giống vào với một khoảng cách vừa phải. Không cắm hom giống ở quá gần thành chậu vì đất ở đó thường mau khô hơn.

c. Tưới đẫm chậu và dùng một miếng ny-lon bao phủ lại giống như khi ươm ngọn cây. Chú ý không để miếng ny-lon chạm vào các lá cây.

d. Khi các lá mới bắt đầu mọc ra, hom giống đã có rễ bên dưới và cần được mang ra trồng riêng mỗi hom một chậu.

CẮT CUỐNG LÁ

Một vài loại cây có thể nhân giống bằng lá và một phần cuống lá. Cách làm rất đơn giản như sau:

a. Chọn một cây giống khỏe và không có dấu hiệu sâu bệnh. Dùng dao bén cắt lá ở vị trí gần sát thân cây. Sau đó cắt bớt phần cuống lá chỉ để lại khoảng 3-4 cm.

b. Nhúng cuống lá vào dung dịch thuốc kích thích mọc rễ, sau đó cắm vào chậu trồng đã chuẩn bị sẵn. Dùng tay ém đất hơi chặt vào cuống lá. Tưới nước bằng cách ngâm chậu trong nước cho ngấm vào qua các lỗ thoát nước từ bên dưới mà không tưới từ bên trên để không làm ướt lá. Dùng một tấm ny-lon bọc lại để giữ ẩm giống như khi ươm ngọn cây. Giữ ở nơi có nhiệt độ ấm cho đến khi chồi non bắt đầu mọc.

CẮT NGỌN CÂY

Chọn một cây giống mọc khỏe và không sâu bệnh. Tưới nước cho cây vào ngày trước đó. Cắt lấy những ngọn mọc phía ngoài bụi cây. Những cành non mới mọc rất khó đâm rễ, vì thế hãy chọn những cành già hơn. Giữ cây ươm ở nơi ấm và có ánh sáng nhẹ cho đến khi các chồi non nhú lên cho thấy là rễ đã bắt đầu hình thành. Mở tấm che và trồng cây vào chậu. Ngắt bỏ ngọn non ngay trên các nách lá khi cây bắt đầu phát triển để làm cho cây đâm ra nhiều ngọn mới hơn.

a. Dùng dao bén cắt một đoạn ngọn cây dài khoảng 8 đến 13 cm. Chú ý tạo vết cắt nghiêng và ở ngay bên trên nách lá.

b. Cắt bỏ đoạn thân bên dưới nách lá, nơi mà các rễ mới sẽ được hình thành. Tỉa bỏ các lá cây ở vị trí này. Nếu cắt nhiều hom giống và mất nhiều thời gian, cần giữ các hom đã cắt trong nước cho đến khi sẵn sàng mang cấy.

c. Chuẩn bị chậu và đất trồng từ trước. Dùng mũi dao hoặc que nhọn tạo một lỗ ở giữa chậu. Nhúng đoạn dưới của hom giống vào dung dịch thuốc kích thích mọc rễ trước khi cắm vào chậu. Chú ý không để lá cây chạm sát mặt đất trồng.

d. Tưới đẫm chậu cây, dùng túi ny-lon bao phủ lại để giữ ẩm, với các que cắm bên trong giữ cho miếng ny-lon không chạm vào cây. Nhớ xoi thủng một vài lỗ để tạo sự thoáng khí.

NUÔI RỄ TRONG NƯỚC

Một vài loại cây, chẳng hạn như loại hoa tím châu Phi, có thể mọc rễ trong môi trường nước. Cách làm rất đơn giản. Cho nước vào đầy một chai sạch rồi dùng giấy thấm bịt miệng chai lại với một dây cao su nhỏ ràng quanh miệng chai. Xoi thủng một lỗ nhỏ và cắm hom giống xuyên qua đó, vừa đủ ngập một phần trong nước. Giữ chai ở nơi có nhiệt độ ấm và có ánh sáng nhẹ cho đến khi nhìn thấy rễ đâm ra. Chuẩn bị chậu trồng và mang hom giống trồng vào đó.

CẮT LÁ CÂY

Một số cây có thể nhân giống từ lá cây. Có nhiều cách khác nhau để ươm lá, tùy theo từng loại cây. Có thể phải dùng toàn bộ chiếc lá, hoặc một phần lá được cắt ra.

Tưới nước đủ cho cây một ngày trước khi cắt lá để đảm bảo lá đủ nước và không quá mau khô. Chọn những lá khỏe mạnh không có sâu bệnh và cũng không có những vết nám khô. Không chọn lá quá già hoặc quá non.

Sau khi đã ươm lá vào đất trồng, mang đặt ở nơi không có ánh nắng trực tiếp. Khi chưa mọc rễ, lá dễ dàng bị khô héo ngay khi tiếp xúc với ánh nắng. Giữ ẩm trong suốt quá trình hình thành bộ rễ, và khi chồi non bắt đầu mọc lên cần nhanh chóng mang ra trồng.

CẮT TRỌN LÁ

a

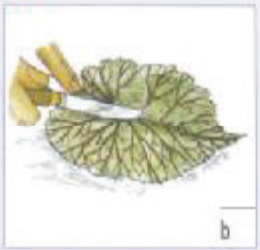
b

c

d

a. Cắt lá từ thân cây, sau đó tỉa lại thật sát phần cuống lá. Tránh không để lại một phần cuống lá vì nó sẽ nhanh chóng thối rữa và gây hại cho lá. Đặt ngửa chiếc lá trên một mặt phẳng và dùng dao cắt thật sát phần cuống lá.

b. Tiếp tục dùng dao bén cắt đứt một khoảng chừng 20 - 25 mm giữa các gân lá phụ với đường gân lá chính giữa lá. Cẩn thận không cắt đứt xuyên qua lá.

c. Đặt lá vào khay ươm, các gân lá quay về phía dưới. Mặt đất trồng phải được làm phẳng và đã được tưới đủ ẩm. Dùng đá nhỏ để đè lên phía trên và một số ghim kẹm được uốn hình chữ U để ấn các gân lá cho tiếp xúc đều với mặt đất.

d. Tưới nhẹ cho khay ươm và để cho ráo nước, sau đó dùng một nắp nhựa trong suốt để đậy lại. Đặt ở nơi có nhiệt độ ấm và có ánh sáng nhẹ. Khi cây con đã mọc lên đủ lớn, mang trồng ra chậu.

CẮT LÁ NHIỀU PHẦN

Một số loại cây có thể nhân giống bằng một phần lá thay vì nguyên chiếc lá. Đặt lá lên một mặt phẳng và dùng dao bén cắt ngang thành từng phần có bề ngang khoảng 5 cm. Dùng lưỡi dao để tạo những khe sâu chừng 2 cm và đặt phần lá đã cắt vào đó.

CẮT LÁ HÌNH TAM GIÁC

Cách cắt lá theo dạng này dễ ươm vào khay hơn, nhưng được ít phần lá hơn cách cắt hình vuông. Sau khi đã chọn và cắt lá từ cây mẹ, cắt bỏ cuống lá và đặt lên một mặt phẳng để bắt đầu cắt ra thành nhiều hình tam giác, sao cho mỗi hình này đều có đính quay về cuống lá. Chuẩn bị một khay ươm với đất tơi xốp. Tạo những khe nhỏ trên mặt khay để đặt các mẩu lá hình tam giác vào, phần đính quay về cuống lá sẽ quay xuống dưới và được chôn sâu khoảng một nửa trong đất trồng. Đặt ở nơi râm mát cho đến khi chồi non nhô lên.

CẮT LÁ HÌNH VUÔNG

Những mẩu lá hình vuông cũng có thể được đặt nằm ngang trên mặt khay ươm, miễn là chúng được ép xuống để tiếp xúc tốt với mặt đất. Vì chúng quá nhỏ nên những ghim kẽm sẽ dễ sử dụng hơn là đá cuội.

CẮT THÂN CÂY

Một số loại cây có thể nhân giống bằng cách cắt thân cây thành nhiều đoạn, sau đó cắm đứng hoặc đặt nằm ngang trên đất ẩm.

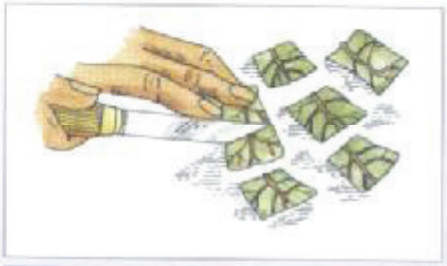

Cách cắt này cho nhiều phần lá hơn cách cắt hình tam giác. Sau khi chọn cắt lá từ cây mẹ, cắt bỏ phần cuống và đặt lên một mặt phẳng để cắt lá ra thành từng miếng dài có bề ngang khoảng 3 cm, sao cho mỗi miếng đều có một đường gân chính hoặc phụ chạy ở giữa. Sau đó cắt những miếng ngang này ra thành từng mẩu lá vuông. Mỗi mẩu lá này được cắm ngập khoảng một phần ba xuống mặt đất trồng trong khay ươm. Chú ý là phần hướng về cuống lá bắt buộc phải quay xuống, nếu không mẩu lá sẽ không thể đâm rễ.

a

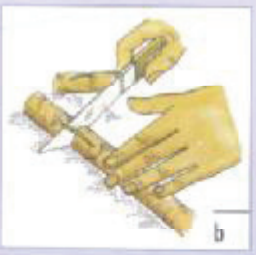
b

c

d

a. Dùng dao bén cắt lấy một thân cây từ một chậu giống có nhiều thân. Chú ý cắt thật thấp không để lưu lại một phần gốc nào, và không làm hại đến những thân cây còn lại.

b. Cắt thân cây thành nhiều đoạn, mỗi đoạn dài khoảng 8 cm và phải có ít nhất là một mắt cây để có thể đâm chồi từ đó.

c. Chuẩn bị một chậu ươm với đất tơi xốp và đủ ẩm, giữ cho mặt đất trồng thấp hơn vành chậu chừng 1 cm. Đặt các đoạn thân cây vừa cắt vào nằm ngang trên mặt đất và ấn xuống một nửa bề dày của chúng. Dùng những móc kẽm uốn cong hình chữ U để ấn và giữ cho chúng nằm sát mặt đất.

d. Tưới đẫm và để cho ráo nước, sau đó dùng một miếng ny-lon bọc chậu lại để giữ ẩm, nhớ chọc thủng một vài lỗ để thoáng khí. Giữ ở nơi thoáng mát cho đến khi cây con mọc lên.

CHIA TÁCH CÂY

Một số cây cảnh mọc thành bụi có thể được chia tách để nhân giống thành nhiều chậu hơn. Việc chia tách cây có thể được kết hợp vào những lần thay chậu.

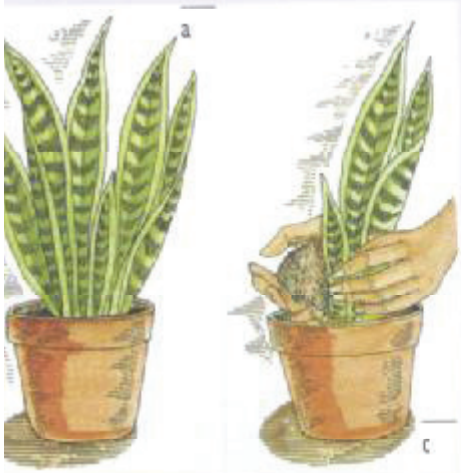

a. Cây được chọn tách thường là cây đã phát triển đầy chậu và có dấu hiệu không thể tiếp tục phát triển tốt. Tưới đủ nước cho cây một ngày trước khi muốn tách cây.

b. Thao tác giống như khi thay chậu, lật ngược chậu cây lại và vỗ mạnh cho đến khi toàn bộ khối rễ trượt ra khỏi chậu. Sau đó dùng hai tay nhẹ nhàng tách cây ra thành nhiều phần nhỏ. Có thể cần phải cắt bỏ một số rễ trước khi trồng lại, nhưng đừng dùng dao để cắt ngang nhằm tách bụi cây ra. Loại bỏ phần già cỗi ở giữa bụi cây và chỉ dùng những phần cây non bên ngoài.

c. Chuẩn bị đủ chậu và đất trồng từ trước đó. Cho phần cây vừa tách ra vào giữa chậu, dùng tay giữ cây trong khi cho đất vào để đảm bảo cây được lấp đến đúng vị trí đất trồng trước đây, và mặt đất trồng ở dưới mép chậu chừng 1 cm. Tưới đẫm cho chậu cây và để ráo nước thừa, sau đó đặt vào nơi râm mát cho đến khi cây có dấu hiệu bắt đầu phát triển trở lại.

NHÂN GIỐNG BẰNG CÂY CON CỦA LÁ

Một số loại cây có khả năng mọc các cây con từ những lá già. Việc nhân giống từ những cây con này không mấy khó khăn.

Tưới đủ nước cho cây mẹ một ngày trước khi muốn tách lấy cây con. Chuẩn bị một chậu trồng có đường kính khoảng 8 cm với lượng đất trồng thích hợp. Dùng móng tay hay một cái nhíp nhỏ để tách cây con ra khỏi lá của cây mẹ.

Trồng những cây con vào chậu với khoảng cách thích hợp để chúng có thể lớn lên. Tưới nước bằng cách ngâm chậu cho thấm nước vào từ bên dưới. Sau đó đặt ở nơi râm mát cho đến khi chúng đủ lớn để có thể mang ra trồng.

CHIẾT CÀNH

Với những cây cảnh khá lớn thì việc chiết cành là phương pháp thích hợp để nhân giống. Chuẩn bị một chậu trồng với đất trồng thích hợp và mang đến bên cạnh cây mẹ. Uốn cong một đoạn cành của cây mẹ dài chừng 15 cm, ở vị trí gần mắt lá để tạo thành một hình chữ V. Đặt chậu đất ở nơi thuận tiện để cắm đầu nhọn của chữ V vào đó. Dùng dây kẽm để cố định các vị trí và sau đó ém chặt phần đất trồng bên trên vị trí cành cây bị chôn vào trong đất. Giữ ẩm chậu đất cho đến khi những rễ mới mọc ra. Khi ngọn cành bắt đầu mọc ra những lá mới cho thấy bộ rễ cây đã hình thành, dùng dao bén để cắt rời khỏi cây mẹ.

BÓ CÂY

Phương pháp này được dùng để làm thấp xuống một cây cảnh lâu năm đã mọc quá cao và đồng thời cũng tạo ra được một cây mới. Đây không phải là một cách nhân giống nhanh vì nó mất khá nhiều thời gian.

a. Tưới đủ nước cho cây một ngày trước khi tiến hành bó cây. Dùng dao bén cắt vào thân cây một vết sâu vào khoảng hai phần ba thân cây và thấp hơn mắt lá dưới cùng chừng 8 đến 10 cm. Tìm cách giữ cho phần trên của thân cây không bị cong gãy. Dùng một que diêm đặt vào vết cắt để tạo một khe hở. Nếu vết cắt này khép lại, nó sẽ được làm lành và không có khả năng đâm rễ như mong muốn. Cắt bỏ phần thừa ra của que diêm, sau đó dùng một bàn chải mềm để bôi thuốc kích thích mọc rễ lên bề mặt vết cắt, cũng như đẩy sâu vào bên trong vết cắt.

b. Dùng một miếng ny-lon trong suốt để quấn một đoạn quanh chỗ cắt. Sau đó dùng một sợi dây thật chắc để buộc chặt nhiều vòng bên dưới vết cắt khoảng 5 cm.

c. Sau đó cho than bùn đã làm ẩm vào từ bên trên, đẩy lên cho đến cách mép trên cùng chừng 8 cm rồi dùng dây buộc chặt lại. Mang chậu cây đặt ở nơi râm mát và đảm bảo là độ ẩm của than bùn có thể được duy trì.

d. Trong khoảng 2 tháng, rễ cây sẽ đâm ra và có thể nhìn thấy từ bên ngoài. Khi mầu rễ vẫn còn đang trắng dùng dao bén cắt rời phần cây đã bó ra khỏi thân cây mẹ. Tháo bỏ phần ny-lon và dây buộc nhưng cố giữ nguyên phần than bùn còn bám rễ. Mang cây trồng vào một chậu mới.

NHÂN GIỐNG XƯƠNG RỒNG VÀ CÁC LOẠI CÂY GIỮ NƯỚC

Cây họ xương rồng và các loại cây giữ nước cũng được nhân giống từ những phần cắt ra từ thân cây mẹ. Nên khéo léo để việc nhân giống không làm hại đến dáng vẻ hiện có của cây. Một vài phần cắt đi ở những chỗ hợp lý sẽ không làm cho dáng cây xấu đi.

Chọn một chậu trồng có bề mặt rộng nhưng không cần sâu lắm, cho một phần than bùn đã làm ẩm trộn với một phần cát vào. Dùng dao tạo các khe nhỏ để cắm những đoạn lá vào ngập sâu khoảng 2 cm. Chú ý các đoạn lá đều phải được đặt đúng chiều quay lên. Tưới nước nhẹ và mang chậu đặt ở nơi có nhiệt độ ấm.

NHÂN GIỐNG MỘT SỐ CÂY GIỮ NƯỚC

Tưới đủ nước cho cây một ngày trước khi cắt lá. Chọn một vài lá phía bên ngoài bụi cây và cắt thật sát gốc. Không cắt nhiều lá ở cùng một phía vì sẽ làm hại vẻ đẹp của cây.

Đặt lá lên một mặt phẳng và dùng dao bén cắt ra từng đoạn khoảng 5 cm. Vết cắt phải thật sắc gọn, vì những chỗ dập rách sẽ rất khó mọc rễ.

NHÂN GIỐNG XƯƠNG RỒNG

Hầu hết các loại xương rồng đều được biết đến với rất nhiều gai nhọn trên thân, nhưng điều đó không có nghĩa là không thể cắt ra để nhân giống. Trong những trường hợp cần thiết, có thể cần đến sự hỗ trợ của một đôi găng tay bảo vệ. Những loại xương rồng có nhiều nhánh con xoay quanh gốc rất dễ được nhân giống bằng cách cắt lấy những nhánh con này.

Đặt những mẩu cắt xương rồng ở nơi ấm áp và có ánh sáng nhẹ, trong vài tuần lễ sẽ thấy rễ cây xuất hiện.

a

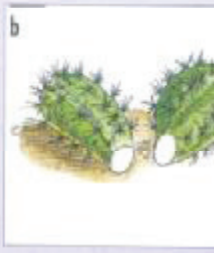

b

c

a. Dùng dao bén để cắt một đoạn thân non đã hình thành trọn vẹn từ phía ngoài cây mẹ. Cắt sát vào vị trí chia tách giữa hai đoạn thân. Nếu cắt nhiều đoạn, nên chọn đều chung quanh bụi cây.

b. Đặt những đoạn thân đã cắt ở nơi thoáng mát và có nhiệt độ ấm áp trong khoảng vài ngày, để những vết cắt có thời gian khô ráo trước khi mang đi trồng. Điều này sẽ giúp đoạn thân đâm rễ nhanh hơn nhiều so với mang đi trồng ngay.

c. Trộn đều một phần than bùn với một phần cát và đổ đầy vào một chậu sạch, chừa lại từ mép chậu xuống khoảng 1 cm. Rải thêm một lớp cát mỏng lên trên cùng. Dùng mũi dao tạo một lỗ nhỏ sâu khoảng 2,5 cm giữa chậu rồi cắm đoạn thân xương rồng vào đó. Ém chặt đất quanh gốc. Tưới nước nhẹ rồi mang chậu cây đặt ở nơi râm mát. Trong khoảng 2 tuần cây sẽ đâm rễ và bắt đầu phát triển.

MỘT SỐ VẤN ĐỀ VỚI CÂY TRỒNG

Không giống như cây trồng ngoài vườn, cây cảnh trồng trong chậu có những điều kiện phát triển khắc nghiệt hơn. Bộ rễ giới hạn trong một phạm vi chật hẹp làm cho chúng dễ dàng bị thiếu nước hoặc thừa nước. Ánh sáng ở môi trường bên trong nhà cũng bị giới hạn và không tự nhiên. Nhiệt độ trong nhà thường bao giờ cũng cao hơn ngoài trời, và lại dễ thay đổi đột ngột, với biên độ nhiệt ngày và đêm cách xa nhau rất khó thích nghi.

Việc khắc phục những bất lợi này cho cây cảnh đòi hỏi người trồng nhất thiết phải có một sự say mê và siêng năng trong việc chăm sóc cây cảnh, kèm theo đó là những hiểu biết nhất định để tránh không làm cho mỗi vấn đề trở nên tồi tệ hơn thay vì giảm nhẹ nó.

Mặt khác, cây cảnh cũng chịu ảnh hưởng của nhiều loại sâu bệnh và đôi khi cần phải được xử lý bằng các loại hóa chất bảo vệ thực vật. Việc sử dụng thuốc bảo vệ thực vật ngay trong môi trường gia đình là vô cùng nguy hiểm, vì thế nhất thiết phải đưa những chậu cây cần xử lý ra một nơi thích hợp ngoài trời trước khi dùng thuốc.

ĐẢM BẢO AN TOÀN KHI DÙNG THUỐC

Giữ tất cả các loại thuốc bảo vệ thực vật ngoài tầm tay trẻ con và không làm mất nhãn chai thuốc, cũng như không bao giờ đựng thuốc trong những chai lọ không đúng nhãn hoặc không có nhãn.

Luôn luôn tuân thủ các chỉ dẫn của nhà sản xuất khi sử dụng. Nồng độ quá cao hoặc quá thấp của một loại thuốc bảo vệ thực vật sẽ có thể gây nguy hiểm hoặc không mang lại đúng hiệu quả mong muốn.

Không bao giờ pha trộn các loại thuốc với nhau nếu không có sự chỉ dẫn chính xác từ người có chuyên môn.

Di chuyển cây trồng ra khỏi nhà trước khi sử dụng bất cứ loại thuốc bảo vệ thực vật nào. Một lượng thuốc rất nhỏ cũng có thể tồn tại rất lâu trong nhà và gây hại cho gia đình.

Sau khi phun thuốc cho cây, phải đợi một thời gian để thuốc hoàn toàn phân hủy trước khi đưa cây trở vào nhà.

Các loại thuốc có nguồn gốc trích ly từ thực vật cũng không phải là không nguy hiểm, vì thế vẫn phải được xử lý với sự thận trọng như các loại hóa chất khác.

CÁC VẤN ĐỀ TRONG VIỆC CHĂM SÓC CÂY

1. Lá chuyển dần sang màu vàng nhạt nếu cây không có đủ ánh sáng. Cần chọn một vị trí khác nhiều ánh sáng hơn.

2. Hoa bị khô héo đi rất nhanh nếu đất trồng bị khô, hoặc nhiệt độ môi trường quá cao, hoặc không khí quá khô ráo, hoặc chậu cây đặt ở nơi chen chúc thiếu sáng.

3. Các mép lá bị quăn lại và rụng đi nếu cây bị khô trong điều kiện nhiệt độ quá thấp hoặc tưới quá nhiều nước.

4. Những lá ở gần gốc bị khô giòn và rơi rụng nếu đất trồng quá khô, nhiệt độ quá cao hoặc quá ít ánh sáng.

5. Một mảng trắng xuất hiện bên ngoài chậu trồng có nghĩa là việc bón phân quá thừa hoặc nước tưới chứa quá nhiều chất vôi.

6. Những lỗ nhỏ xuất hiện giữa lá hoặc dọc theo ngoài mép lá có thể do cây đã bị va đập mạnh, hoặc gây ra do sâu bọ.

7. Những búp hoa rụng đi nếu đất trồng hoặc không khí quá khô, hoặc cây bị thiếu sáng. Với một số loại xương rồng thì điều này có thể do cây bị di chuyển hay va đập.

8. Lá héo rũ nếu đất trồng quá khô hoặc quá ướt. Không khí quá khô hoặc nhiệt độ quá cao cũng làm lá héo rũ. Vào những ngày trời nóng, lá có thể tạm thời héo rũ vào buổi chiều rồi tươi lại vào buổi tối.

9. Lá héo nhăn đi nếu đất trồng quá ướt. Điều này đặc biệt đúng với các loại cây nhiều lá được trồng vào mùa đông.

10. Những đốm nâu hay vết nám trên lá có thể xuất hiện vì nhiều lý do: lá bị cháy bỏng vì nước tưới đọng lại và phơi ra dưới nắng, hoặc một vài loại bệnh thực vật chẳng hạn như bệnh đốm lá.

11. Vết rêu nhớt xanh xuất hiện bên ngoài chậu trồng cho thấy đất trồng được tưới quá nhiều nước. Rêu nhớt cũng có thể xuất hiện ngay trên bề mặt đất trồng.

MỤC LỤC

DẪN NHẬP

CHĂM SÓC CÂY CẢNH 7

CÁC LOẠI CÂY CẢNH 8
CHỌN VỊ TRÍ VÀ SẮP XẾP CÂY CẢNH 9
Chọn một vị trí 9
Sắp xếp cây cảnh 11
CHẬU TRỒNG VÀ ĐẤT TRỒNG 12
Chậu trồng 12
Đất trồng 14
TƯỚI NƯỚC 14
Cung cấp nước cho cây cảnh 15
Những lúc vắng nhà 15
Các phương pháp đo độ ẩm 16
Cứu sống chậu cây bị khô 17
Cứu sống chậu cây bị úng nước 17
BÓN PHÂN VÀ THAY CHẬU 17
Thay chậu 18
Cách thay chậu 19
Thay đất mặt 19
CẮT TỈA VÀ CHĂM SÓC 20
Chăm sóc tán lá 21
Loại bỏ hoa tàn 22
Uốn cây 22

CHĂM SÓC CÁC CHẬU HOA 22

NHỮNG CHẬU HOA LƯU NIÊN 26

NHỮNG CHẬU CẢNH CÓ LÁ ĐẸP 30
CÁC LOẠI CÂY THÂN BÒ 32
CÁC LOẠI CÂY THÂN ĐỨNG 34
NHỮNG CHẬU CẢNH CÓ TRÁI ĐẸP 37

CÂY CẢNH THUỘC HỌ CỌ DỪA, DƯƠNG XỈ VÀ HỌ DỨA 38
CÂY CẢNH HỌ CỌ DỪA 39
CHĂM SÓC CÂY HỌ CỌ DỪA 40
CÂY HỌ DƯƠNG XỈ 42
CHĂM SÓC CÂY HỌ DƯƠNG XỈ 43
CÂY HỌ DỨA 46
CHĂM SÓC CÂY HỌ DỨA 48

CÂY HỌ XƯƠNG RỒNG VÀ NHỮNG LOẠI CÂY GIỮ NƯỚC 50
CHĂM SÓC CÂY HỌ XƯƠNG RỒNG 52
XƯƠNG RỒNG SA MẠC 54
XƯƠNG RỒNG RỪNG 56
NHỮNG CÂY GIỮ NƯỚC KHÁC 57

NHỮNG CHẬU HOA TRỒNG TỪ CỦ 60
HOA THỦY TIÊN 61
TRỒNG HOA THỦY TIÊN 62
HOA NGHỆ TÂY VÀ UẤT KIM HƯƠNG 63
CÁCH LÀM CHO HOA UẤT KIM HƯƠNG NỞ SỚM 64
NHỮNG CHẬU NGHỆ TÂY 64
HOA LAN DẠ HƯƠNG 65
DÙNG CHẬU THỦY TINH 65
CÁCH TRỒNG LAN DẠ HƯƠNG 66
MỘT SỐ LOÀI HOA KHÁC 67

NHÂN GIỐNG CÂY TRỒNG 69
NHÂN GIỐNG BẰNG HẠT 70
NHÂN GIỐNG TRỰC TIẾP TỪ CÂY MẸ 72
Cắt ngọn cây 73
Nuôi rễ trong nước 73
Cắt cành cây 74
Cắt cuống lá 74
CẮT LÁ CÂY 75
Cắt trọn lá 75
Cắt lá nhiều phần 75
Cắt lá hình tam giác 76
Cắt lá hình vuông 76
Cắt thân cây 76
Chia tách cây 77
NHÂN GIỐNG BẰNG CÂY CON CỦA LÁ 78
CHIẾT CÀNH 78
Bó cây 78
NHÂN GIỐNG XƯƠNG RỒNG VÀ CÁC LOẠI CÂY GIỮ NƯỚC 79
Nhân giống một số cây giữ nước 79
NHÂN GIỐNG XƯƠNG RỒNG 80
MỘT SỐ VẤN ĐỀ VỚI CÂY TRỒNG 81
ĐẢM BẢO AN TOÀN KHI DÙNG THUỐC 82
CÁC VẤN ĐỀ TRONG VIỆC CHĂM SÓC CÂY 83